

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ
КАФЕДРА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ
ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ»**

До захисту
В. Миколюк

Студентка 2 курсу магістратури заочної форми навчання спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування»
Маркелової-Юхименко Ірини Валентинівни

Науковий керівник
кандидат політичних наук, доцент кафедри державного управління
Миколюк Андрій Васильович

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.
Студентка

(підпис)

Робота допущена до захисту в екзаменаційній комісії рішенням кафедри державного управління від «08» листопада 2023 р., протокол № 13
Завідувач кафедри державного управління, к. техн. н.
Рубан Юрій Григорович

(підпис)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ	8
1.1. Суть та принципи регуляторної політики в Україні	8
1.2. Нормативно-правове забезпечення регуляторної політики в сфері господарської діяльності	21
1.3. Зарубіжний досвід здійснення регуляторної політики	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	34
2.1. Аналіз основних етапів формування регуляторної політики в Україні	34
2.2. Аналіз регуляторної діяльності органів державної влади та органами місцевого самоврядування України	42
2.3. Сучасний стан ліцензування та дозвільної системи як обмежень щодо здійснення господарської діяльності	58
2.4. Тест малого підприємництва (М - тест): проблемні питання та переваги при його використанні	65
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	73
3.1. Дерегуляція як необхідна умова розвитку підприємництва в Україні	73
3.2. Громадський контроль за регуляторною діяльністю	79
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90

АНОТАЦІЯ

Маркелова-Юхименко І. В. Формування та реалізація державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності в Україні. – Кваліфікаційна магістерська робота.

Кваліфікаційна магістерська робота на здобуття ступеня вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». – Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ, 2023.

Одним із основних напрямів державної політики в Україні є реалізація державної регуляторної політики, спрямованої на встановлення конкретних стандартів для процедур підготовки та ухвалення рішень на всіх рівнях влади. Ця політика націлена на забезпечення ефективності, прозорості та відкритості у роботі владних органів, включаючи регулювання та спрощення адміністративних процедур у сфері господарської діяльності, а також удосконалення правил інформаційного обміну та взаємодії між різними рівнями влади.

Дотримуватися принципів регуляторної політики зобов'язані як органи виконавчої влади, так і органи місцевого самоврядування. Використання відповідних норм регуляторної політики в Україні дозволить досягти переходу державного управління на новий, вищий рівень якості та ефективності.

Актуальність удосконалення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності обумовлена її важливістю та впливом на розвиток підприємництва, ефективність та результативність роботи органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, а також якість життя населення.

Ключові слова: регуляторна політика, М-Тест, регуляторний акт, ліцензування та дозвільна система, дерегуляція, Експертно-апеляційна рада.

ANNOTATION

Markelova-Yukhimenko I. V. Formation and implementation of state regulatory policy in the sphere of economic activity in Ukraine. -Qualifying master's thesis.

Qualifying master's thesis for obtaining a degree of higher education of the second (master's) level in the field of knowledge 28 "Public management and administration", specialty 281 "Public management and administration". – Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of Taras Shevchenko Kyiv National University, Kyiv, 2023.

One of the main directions of state policy in Ukraine is the implementation of state regulatory policy aimed at establishing specific standards for preparation and decision-making procedures at all levels of government. This policy is aimed at ensuring efficiency, transparency and openness in the work of authorities, including the regulation and simplification of administrative procedures in the field of economic activity, as well as improving the rules of information exchange and interaction between different levels of government.

Both executive authorities and local self-government bodies are obliged to comply with the principles of regulatory policy. The use of appropriate norms of regulatory policy in Ukraine will allow to achieve the transition of public administration to a new, higher level of quality and efficiency.

The urgency of improving the state regulatory policy in the field of economic activity is due to its importance and impact on the development of entrepreneurship, the efficiency and effectiveness of the work of executive power bodies and local self-government bodies, as well as the quality of life of the population.

Keywords: regulatory policy, M-Test, regulatory act, licensing and permit system, deregulation, Expert Appeal Board.

ВСТУП

Актуальність теми Одним із основних напрямів державної політики в Україні є реалізація державної регуляторної політики, спрямованої на встановлення конкретних стандартів для процедур підготовки та ухвалення рішень на всіх рівнях влади. Ця політика націлена на забезпечення ефективності, прозорості та відкритості у роботі владних органів, включаючи регулювання та спрощення адміністративних процедур у сфері господарської діяльності, а також удосконалення правил інформаційного обміну та взаємодії між різними рівнями влади.

Дотримуватися принципів регуляторної політики зобов'язані як органи виконавчої влади, так і органи місцевого самоврядування. Використання відповідних норм регуляторної політики в Україні дозволить досягти переходу державного управління на новий, вищий рівень якості та ефективності.

Якість та ефективність нормативних актів значно залежить від принципів, на основі яких розробляється та впроваджується регуляторна політика в провідних країнах і в українській економіці.

Огляд сучасних принципів запровадження регулювань, розгляд системи їх застосування, виявлення недоліків та «слабких місць» такої системи буде сприяти вдосконаленню державної регуляторної політики та підвищенню результативності її впровадження.

Актуальність удосконалення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності обумовлена важливістю її впливу на розвиток підприємництва, ефективність та результативність роботи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також якість життя населення. Необхідність удосконалення державного регулювання у сфері економіки обумовлена значущістю його впливу на розвиток бізнесу, ефективність та результативність функціонування органів управління та місцевої адміністрації, а також рівень життя населення.

У центрі уваги національних спеціалістів знаходяться теоретичні й практичні аспекти державного регулювання, які є предметом численних досліджень. Велика кількість робіт присвячена аналізу та виявленню шляхів державного регулювання економіки та реалізації регуляторної політики. Регуляторна політика, розглянута як об'єкт дослідження, залучає увагу як фахівців у сфері права та державного управління, таких як О. Жулінська, О. Літвінов, К. Ляпіна, Д. Ляпін, О. Крайник, М. Погрібняк, А. Шульга, О. Юлдашев, так і економістів, наприклад, І. Колупаєва, О. Крайник, Н. Осадча та інших.

Викладене вище і зумовило до вибору теми для дослідження та сформулювало його мету й завдання.

Мета роботи полягає в обґрунтуванні засад формування та визначенні шляхів покращення реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

Для досягнення зазначеної мети в роботі визначено такі **завдання**:

- розглянути основні методики визначення сутності та принципів регуляторної політики;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності;
- дослідити та узагальнити європейській досвід регуляторної політики;
- розглянути та оцінити основні етапи проведення регуляторної реформи в Україні;
- дати оцінку діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування у сфері державної регуляторної політиці;
- вказати особливості сучасного стану ліцензування та дозвільної системи, як вагової частини регулювання господарської діяльності;
- проаналізувати переваги та недоліки використання Тесту малого підприємництва (М-тесту) в процесі проведення аналізу регуляторного впливу владного регулювання;

– обґрунтувати можливі напрями вдосконалення державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності.

Об'єктом дослідження є державна регуляторна політика в сфері господарської діяльності.

Предметом дослідження є управлінські засади формування державно регуляторної політики в сфері господарської діяльності та її реалізація.

Методи дослідження. Магістерська робота ґрунтується на теоретичній основі, на методах фундаментальної і загальнонаукової методології, що спрямовані на вивчення об'єктів і процесів. У цьому дослідженні використовуються підходи, такі як системний, порівняльний і економіко-статистичний аналіз. Інформаційна база дослідження складається з нормативно-правових актів державних органів, наукової літератури, таких як монографії, статті відомих європейських і національних вчених у періодичних виданнях, а також досліджень, проведених європейськими науковими центрами.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати мають практичне застосування. Висновки та рекомендації, які викладені у магістерській роботі, можуть бути корисні для органів влади у реальних процесах формування та втілення державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 54 сторінки, з яких основний зміст – 48 сторінок. Список використаних джерел налічує 77 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1 Суть та принципи регуляторної політики

У сучасних умовах розвитку національної економіки потрібно переосмислити стратегії розвитку державної регуляторної політики в галузі господарства. Безумовно, підвищення активності та удосконалення державної регуляторної політики, враховуючи можливості та потреби суб'єктів господарювання, сприятиме проведенню реструктуризації економіки, формуванню конкурентного середовища, збільшенню інновацій, прискоренню інвестиційних процесів і забезпечить довгострокове соціально-економічне зростання нашої держави.

Господарська діяльність характеризується наступними основними характеристиками: АБО Основними характеристиками господарської діяльності є:

1. Реалізується суб'єктами господарювання, які пройшли процедуру легітимізації відповідно до законодавства;
2. Відбувається у сфері суспільного виробництва, зокрема, у створенні та реалізації певних благ, що функціонують у межах певної організованої системи, такої як ринок;
3. Здійснюється систематично та професійно з метою задоволення потреб споживачів;
4. Завжди має визначену ціну та призводить до фіскальних зобов'язань перед державою.

Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності є важливою як для держави, так і для підприємців, оскільки вона не лише встановлює процедурні аспекти управлінської діяльності, а й сприяє

вирівнюванню публічних та приватних інтересів у галузі господарювання. Вона полягає у встановленні простих, чітких та уніфікованих правил для всіх учасників, а також орієнтована на забезпечення кожному суб'єкту господарювання захист його законних прав та інтересів у взаємодії з іншими учасниками та владними органами. Головна мета – реалізація концептуальних ідей, спрямованих на досягнення об'єктивних інтересів суб'єктів господарювання, суспільства і держави.

Сучасні дослідження, присвячені регуляторній політиці, не мають загальної поглядної точки зору на визначення цього терміну як економічної категорії, що призводить до відсутності чітко визначеної області її застосування та критеріїв ефективності. Один із таких аспектів знаходиться у роботі І. Колупаєвої, яка вказує, що більшість визначень регуляторної політики зосереджена на конкретних галузевих аспектах.

Н. Шibaєва висуває власне визначення регуляторної політики як стратегічного напрямку державної політики, які спрямований на об'єднання механізмів регулювання правових та економічних відносин між органами влади (регулятори) та суб'єктами господарювання тому числі на адміністративне регулювання відносин між регуляторними органами владними установами та представниками бізнесу. Вона також покликана запобігати ухваленню неефективних та неоптимальних регуляторних актів, зменшувати втручання держави у господарську діяльність суб'єктів та використовувати податкові механізми як ключовий інструмент державного регулювання для стимулювання легального підприємництва та декриміналізації бізнесу.

Таке визначення не акцентує стратегічну мету державного втручання в економічні процеси – оптимізацію роботи ринкового механізму для досягнення максимального суспільного добробуту. Замість цього, акцент робиться на стимулюванні легальної господарської діяльності та зменшенні тіньової економіки. Крім того, вказане визначення регуляторної політики відчутно

пов'язане з бюджетно-податковими заходами, оскільки в основному розглядається використання податкових засобів як ключового інструменту.

Кожне з визначень регуляторної політики варто розглядати лише за наявності чітко визначеної методологічної бази. Отже, регуляторна політика розглядається у широкому та вузькому контекстах. Широке розуміння включає практично всі форми державної політики в цілому – різноманітні напрями, форми, методи та інструменти, які використовує держава для координації впливу на економічну діяльність і життєдіяльність суспільства. У цьому розумінні державна регуляторна політика виступає як важлива складова системи державного економічного управління, що базується на певних принципах та використовує специфічні методи. Вона спрямована на підвищення ефективності функціонування соціально-економічної системи і передбачає взаємодію між органами влади, місцевими органами самоврядування, економічними суб'єктами, їх об'єднаннями та громадянським суспільством з метою гармонізації потреб і досягнення мети і цілей економічного зростання.

При аналізі регуляторної стратегії у вузькому розумінні, розглядається регуляторна політика як комплекс взаємин між органами влади з законодавчо наданими повноваженнями та господарюючими суб'єктами. Ці органи використовують відповідні методи для впливу на суб'єктів господарювання АБО господарюючих суб'єктів, причому цей вплив постійно удосконалюється, включаючи методи дерегуляції, які запроваджуються з метою стимулювання економічної діяльності.

У вузькому розумінні, регуляторну політику розглядають як комплекс відносини між господарюючому суб'єктами та органами влади яким на рівні закону надано повноваження регуляторів. Такі органи використовують різноманітні методи впливу на суб'єктів господарювання або підприємства з метою постійного вдосконалення цього впливу. Ці методи, включаючи дерегуляцію, спрямовані на сприяння та стимулювання економічної активності та покращення результатів діяльності.

Державна регуляторна політика відповідно до Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" [53], визначена як напрям державної політики. Згідно з цим Законом, державна регуляторна політика, яка є частиною державної стратегії, націлене на: удосконалення юридичного регулювання у сфері економіки; покращення управлінських зв'язків між органами, що здійснюють регулювання, або іншими установами уряду та суб'єктами господарювання; уникнення прийняття економічно необґрунтованих та неефективних регулятивних актів; зменшення втручання держави в операції суб'єктів економіки; виправлення перешкод для розвитку економічної діяльності.

Законодавче визначення дає можливість розрізняти використання терміну в контексті економічної та правової сфер, а також застосовувати його як для оцінки впливу на економічну діяльність в цілому, так і з урахуванням особливостей певної галузі економіки.

Процес формування та втілення регуляторної політики передбачає аналіз впливу цієї політики на економічну сферу. Важливу роль в цьому процесі відіграють принципи, які є фундаментальними вимогами до структури і концепції, на яких базується певний набір факторів. При аналізі різних систем принципи відображають основні складові, відповідальні за продуктивну роботу системи, без яких вона не могла б здійснювати свої функції.

Згідно з діючим законодавством основними принципами державної регуляторної політики є:

- доцільність – обґрунтування необхідності державного регулювання господарських відносин з метою вирішення проблеми;
- адекватність – відповідність форм та рівня державного регулювання господарських відносин потребі у вирішенні проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив;

– ефективність – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

– збалансованість – забезпечення у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

– передбачуваність – послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності;

– прозорість та врахування громадської думки – відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень та пропозицій, наданих у встановленому законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності [53].

Н. Осадча та В. Ляшенко розширили ті принципи, які визначені в діючому законодавстві, додавши до них інші аспекти:

– швидкість реагування на нові зміни в законодавчій базі;

– гнучкість – пристосування до вимог ринку;

– об'єктивність – урахування інтересів усіх суб'єктів господарської діяльності [39].

За ствердженнями О. Жулінської, не багато науковців звернуло увагу на проблеми реалізації владних регулювань в Україні та визначенню їх негативних та позитивних сторін порівнюючи з аналогічною діяльністю влади в економічно розвинутих країнах [14]. О. Жулінською було зроблено порівняльний аналіз принципів, які визначені в українському законодавстві, та принципів, що застосовуються у країнах Європейського Союзу. У цій роботі основний акцент

зроблено на необхідності доповнення принципів державної регуляторної політики новими принципами, такими як відповідальність та посилення участі громадськості в регуляторному процесі.

А. Шульга аналізує основні напрямки та труднощі забезпечення прозорості у функціонуванні урядових структур країн ЄС та альтернативних можливостей, які відступають від традиційних командно-адміністративних моделей регулювання. Цей підхід враховує необхідність імплементації цього досвіду в Україні. [75].

Н. Шибасева узагальнила принципи регуляторної політики в розвинутих країнах світу та Україні (Таблиця 1).

Таблиця 1

Принципи регуляторної політики в Україні та економічно-розвинутих країнах [73]

Україна	ЄС	Канада	Великобританія
- доцільність	- необхідність	- прозорість	- послідовність
- адекватність	- пропорційність	- економічна	- відповідальність
- ефективність	- субсидіарність	- результативність	- пропорційність
- збалансованість	- прозорість	- ефективність	- прозорість
- передбачуваність	- відповідальність	- своєчасність	- адресність
- прозорість	- доступність	- відповідальність	
	- простота		

Отже, більшість принципів, які визначені в українському законодавстві, в основному співпадають з принципами регуляторної політики, які висвітлені у провідних країнах. Однак, окремі принципи не узгоджуються з вже існуючими та не відповідають цілям регуляторної політики, зокрема, принципи гнучкості та швидкості можуть суперечити принципу передбачуваності.

З погляду управлінської діяльності, регуляторну політику вивчають М. Погрібняк, В. Занфіров, С. Кулик та інші дослідники. За М. Погрібняком [42], політика регулювання країни - це сфера політики, яка націлена на вдосконалення управління у державних та місцевих структурах у галузі господарської діяльності через законодавче визначення процедур підготовки, ухвалення, моніторингу ефективності та перегляду регуляторних актів для регулювання галузі економіки. Проте це визначення враховує лише аспекти управлінської діяльності у визначенні регуляторної політики держави, не охоплюючи всі аспекти оцінки ефективності та впровадження такої політики.

М. Погрібняк рекомендує використовувати компоненти регуляторної політики, які були визначені Європейською комісією для оцінки реалізації такої політики. Такими компонентами є лише перші шість з них якісне регулювання;

- аналіз регуляторного впливу, як обов'язкова процедура при державному регулюванні;
- запровадження регулювань за принципом якості;
- здійснення в обов'язковому порядку аналізу регуляторного впливу (АРВ) - оцінка результатів запровадження запланованого регулювання;
- визначення та оцінка альтернативних способів вирішення проблеми;
- прийняття на рівні держави нормативно правових актів що регулюють питання здійснення розрахунку впливу владних регулювань;
- діяльність владної структури що координує підготовку та запровадження владних регулювань;
- надання консультацій розробником владних регулювань та стейкхолдерам з підготовки АРВ;
- надання консультацій за стандартизованими процедурами;
- консультації зі стейкхолдерами;
- визначення впливу регуляції на суб'єктів малого та мікро підприємництва;
- пільги для середнього і малого бізнесу (преференції).

Україні запроваджено лише шість принципів із зазначених.

З юридичної перспективи, регуляторну політику (регулювання) розглядають як активність з формування норм та правил органами управління держави. Зоглядають проблеми реалізації державної регуляторної політик органами влади згідно з вимогами закону, проводять аналіз дотримання принципів державної регуляторної політики учасниками регуляторного процесу. Взаємодія представників підприємництва з владними органами повинна стати підґрунтям у процесі підготовки та запровадження владних регулювань, за ствердженням О. Юлдашевої.

Вчені-економісти також досліджують державну регуляторну політику з точки зору економічної діяльності.

І. Ясіновська стверджує що ефективна реалізація державної регуляторної політик и передбачає удосконалення законодавчої бази яка буде направлена на покращення мотивацій для розвитку.

Вона розглядає державну регуляторну політики з точки зору державної політик и яка направлена до вдосконалення економічних відносин між господарюючими суб'єктами та органами влади держави.

О. Глущенко аналізує регуляторну політику у сфері господарських, економічних відносин та обґрунтовує необхідність розширення її дії на сферу нелегального підприємництва. Однією з ключових системних обставин у рівні тінізації національної економіки залишається фактор негативних умов для підприємницької діяльності, таких як значний рівень регулювання та оподаткування корпоративного сектору.

Однак, на нашу думку, найповнішим є визначення, запропоноване Н. Шibaєвою: “державна регуляторна політика – це напрям державної політики, що передбачає синтез правового та економічного регулювання відносин між суб'єктами підприємницької діяльності, а також адміністративних та економічних відносин між регуляторними органами та іншими органами влади й суб'єктами підприємництва, недопущення прийняття економічно недоцільних

та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання та використання податкових важелів як основного інструменту державного регулювання, який спрямований на стимулювання легальної господарської діяльності суб'єктів господарювання та детінізації бізнесу” [73].

В Україні формування державної регуляторної політики, державної політики з питань ліцензування, дозвільної системи забезпечує Міністерство економіки України [79].

Центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну регуляторну політику, політику з питань ліцензування та дозвільної системи у сфері господарської діяльності та дерегуляції господарської діяльності, є Державна регуляторна служба України (далі – ДРС). Діяльність ДРС спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України [78].

ДРС проводить аналіз стану виконання органами виконавчої влади вимог державної регуляторної політики, який охоплює процедури підготовки, ухвалення та контролю за результативністю застосування регуляторних актів, а також стан дотримання ними встановлених вимог та принципів державної регуляторної політики щодо:

- 1) дотримання принципу передбачуваності органами державної виконавчої влади;
- 2) оцінка рівня відповідності проектів законодавчих актів критеріям та основоположним принципам державної регуляторної політики;
- 3) здійснення контролю прийняття регуляторних актів з урахуванням вимог щодо необхідності узгодження проектів актів з ДРС;
- 4) здійснення регуляторними органами відстеження результативності дії регуляторних актів;
- 5) аналіз діючих регуляторних актів на відповідність основним положенням державної регуляторної політики та ухвалення рішень щодо

усунення органами державної влади порушень засад здійснення державної регуляторної політики.

Для цього здійснюється аналіз інформації, яка розташована на офіційних веб-порталах регуляторних органів щодо реалізації державної регуляторної політики; вивчення результатів узгодження проектів регуляторних актів, поданих до ДРС з метою їх погодження; перевірка інформації на офіційному веб-сайті Верховної Ради України стосовно ухвалених законодавчих та інших нормативно-правових актів, які відносяться до категорії регуляторних; аналіз квартальної інформації, оприлюдненої Міністерством юстиції України про державну реєстрацію нормативно-правових актів, що належать до категорії регуляторних.

Відповідно до Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” [53] регуляторними органами є:

- Верховна Рада України;
- Президент України;
- Кабінет Міністрів України;
- Верховна Рада Автономної республіки Крим та Рада міністрів Автономної республіки Крим;
- Національний банк України;
- Національна Рада України з питань телебачення і радіомовлення;
- центральні органи виконавчої влади;
- місцеві органи виконавчої влади;
- органи місцевого самоврядування [53].

До органів регулювання також включаються регіональні відділи центральних виконавчих органів влади, спеціалізовані громадські установи, державні установи, управління та організації, а також неприбуткові організації, що керують та керують окремими секторами загальнодержавного соціального страхування, у разі якщо ці органи, установи та організації розробляють і приймають нормативно-правові акти у межах своєї компетенції.

Цей широкий спектр регуляторних органів відповідає ідеології, що кожний орган, який впливає на суб'єктів господарювання, має обґрунтовувати свої рішення, оцінювати витрати та вигоди від запровадження регуляції.

Кожен нормативно-правовий акт, який відповідає ознакам регуляторного, має бути супроводжений аналізом регуляторного впливу норм такого акта на державу, бізнес та громадськість. Крім того, він повинен бути опублікований для збору зауважень та пропозицій, а в проекті акта мають бути передбачені індикатори його результативності.

Відповідно до Господарського кодексу України, «ст. 12» що держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного та соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності [10].

Держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності.

Основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є:

- державне замовлення;
- ліцензування, патентування і квотування;
- технічне регулювання;
- застосування нормативів та лімітів;
- регулювання цін і тарифів;
- надання інвестиційних, податкових та інших пільг;
- надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій[10].

Умови, обсяги, сфери та порядок застосування окремих видів засобів державного регулювання господарської діяльності визначаються цим Кодексом, іншими законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального розвитку. Встановлення та скасування пільг і переваг у господарській діяльності

окремих категорій суб'єктів господарювання здійснюються відповідно до цього Кодексу та інших законів. Умови, масштаби, області та порядок використання різних інструментів державного регулювання господарської діяльності визначаються Господарським кодексом України, іншими законодавчими актами, а також програмами економічного і соціального прогресу. Встановлення та скасування пільг і переваг в економічній сфері певних категорій господарюючих суб'єктів здійснюється відповідно до Господарського кодексу України та інших законодавчих актів[10].

Регулюючий вплив держави загалом, а також засоби такого регулювання потребують аналітичного вивчення щодо можливостей для удосконалення. Щоб визначити обґрунтованість застосування регулювання господарської діяльності в певному випадку, потрібно здійснити попередній аналіз таких аспектів:

- визначити мету регулювання, необхідність та наслідки. Необхідно встановити проблему яка спричинила держане регулювання;

- необхідно визначити методи впливу регулювання на ринок, такі як підвищення конкуренції через ліквідацію обмежень на вступ на ринок, поліпшення інформаційної доступності або зняття обмежень на ціновий механізм тощо. Треба виявити, як саме державне регулювання може поліпшити функціонування ринку чи відповісти на його потреби, або чи може воно призвести до кращих результатів порівняно з його відсутністю;

- необхідно проаналізувати вплив регулювання на досягнення інших економічних цілей, таких як удосконалення технологій, стимулювання економічного зростання, зниження рівня інфляції, підвищення рівня зайнятості населення та інше;

- дослідити вплив регулювання на міжнародну конкурентоспроможність;

- визначити можливі побічні і вторинні результати регулювання;

- дослідити альтернативні підходи. З цією метою регулятор повинен визначити альтернативні шляхи вирішення існуючої проблеми та довести перевагу обраного варіанта перед іншими альтернативами. Серед основних

аспектів цього аналізу слід враховувати можливість відмови від регулювання (чи вирішують проблему існуючі механізми або ринки), способи вирішення проблеми в рамках існуючого законодавства, або без законодавчого регулювання включаючи ринково орієнтовані шляхи вирішення проблеми;

– визначити результативність державного регулювання: позитивні результати запланованого регулювання повинні перевищувати витрати на його запровадження, для цього необхідно зробити аналіз та оцінку усіх витрат та вивод регуляції, описати механізм досягнення запланованих результатів, обґартувати необхідність його запровадження;

Державне регулювання економіки та підприємницької діяльності має застосовуватися лише у випадках, коли за результатами дослідження доведено перевищення показників потенційних позитивних результатів над його потенційними витратами. Мета регулювання і методи її досягнення повинні бути обрані з урахуванням відповідності суспільним потребам. Втручання у цінову політику та продуктивність на конкурентних ринках має бути мінімізоване. Регулювання доступу до ринків слід застосовувати лише там, де це необхідно для збереження здоров'я та безпеки громадян чи ефективного використання національних ресурсів.

Отже, основною метою державної політики регулювання є уникнення ухвалення недоцільних і неефективних регуляторних актів у сфері економіки.

Застосування інструментів оподаткування має стати одним із основних методів управління економікою, спрямованих на підтримку законної господарської діяльності суб'єктів господарювання та зменшення тіньового сектору.

Таким чином, важливим аспектом у державній регуляторній політиці є уникнення прийняття економічно неефективних та недоцільних регуляторних актів. Застосування податкових інструментів має стати основним засобом

державного впливу на економіку, спрямованим на підтримку легальної господарської діяльності підприємств і на розвиток сфери бізнесу. Принципи державної регуляторної політики потребують уточнення, враховуючи сучасні тенденції у розвитку економіки, і, на нашу думку, повинні складатися з таких: доцільність, відповідність, ефективність, баланс, передбачуваність, прозорість, швидкість, гнучкість, об'єктивність, науково обґрунтованість та компетентність.

1.2 Нормативно-правове забезпечення регуляторної політики в сфері господарської діяльності

В умовах політичної нестабільності держави та погіршення соціально-економічного стану країни спостерігається від'ємна тенденція у встановленні законодавчих норм щодо державного регулювання, оскільки державні інституції не повною мірою виконують свої функції та завдання у сфері реалізації державної регуляторної політики. Крім того, спостерігається нестабільне становище українських суб'єктів господарювання та чисельні проблеми, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю, що є важливим індикатором загального рівня життя у країні.

Головними напрямками нормативно-правового забезпечення регуляторної діяльності є законодавче забезпечення – формування та покращення діючого законодавства України щодо господарської діяльності та його вдосконалення.

Указом Президента України від 3 вересня 2007 р. була схвалена Концепція про вдосконалення державного регулювання господарської діяльності з метою якої було формування та покращення державного регулювання господарської діяльності для забезпечення та гарантування конституційного права кожного громадянина на підприємницьку діяльність [**Помилка! Джерело посилання не знайдено.**].

Концепцією зазначено, що забезпечення права кожного громадянина на підприємницьку діяльність відповідно до Конституції України, формування

сприятливого та прозорого юридичного середовища для реалізації цього права є однією з ключових місій держави в умовах подальшого розвитку ринкової економіки. Було поставлено низку завдань і в результаті було прийнято чимало законодавчих актів спрямованих на державне регулювання у конкретних сферах національної економіки.

Потрібно відмітити, що регулювання господарської діяльності здійснюється шляхом різних методів. Інструменти застосування яких передбачається нормативно-правові акти України:

- визначення розмірів лімітів;
- встановлення нормативів та норм;
- встановлення регульованих цін або тарифів, націнок;
- мінімальні визначення капіталовкладення та активи;
- ставки загальнодержавних і місцевих податків та зборів, інших обов'язкових платежів;
- резервування (наприклад, встановлення резервів у банківській сфері);
- квотування (наприклад, при експорті товарів).

Основним Законом щодо регуляторної політики в сфері господарської діяльності, який був прийнятий з метою визначення правових та організаційних засад її реалізації, є Закон України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” від 11 вересня 2003 року № 1160-IV [53].

Набуття чинності цим законом відкрило нові можливості для громадян, суб'єктів підприємництва та органів державної влади щодо забезпечення прозорості процедур управління та планування ефективності ухвалених владних рішень.

Отже рівень прозорість діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування тепер не визначається виключно вимогами керівників, а передбачає конкретизацію вимог та процедур, які визначені цим законом, і які конкретизують порядок дій органів влади під час ухвалення рішень. Ці процедури також визначають перелік та зміст необхідної інформації,

яка повинна бути оприлюднена. Абиким чином регуляторна політика є інструментом державної політики відносно регулювання підприємницької діяльності, забезпечення прозорості ефективної діяльності органів влади та доведення необхідності владних регулювань на засадах об'єктивності та результативності

Заради спрощення процедур надання ліцензій, скорочення кількості галузей господарської діяльності, що підпадають під обов'язкове ліцензування, впровадження передових електронних технологій для отримання ліцензій, створення прозорих відносин між державою та підприємствами у сфері ліцензування, а також для підвищення інвестиційної привабливості України, а також для покращення міжнародного Верховною Радою України 2 березня 2015 р. прийнято Закон України “Про ліцензування видів господарської діяльності” [58]. Цим законом в цілому врегульовано взаємовідносини в сфері ліцензування господарської діяльності, визначено виключний перелік галузей господарської діяльності, які підлягають ліцензуванню, встановлено уніфікований порядок отримання ліцензій та регулювання нагляду та контролю в цій сфері, також належним чином встановлено призначення відповідальності за порушення законодавства в цій сфері.

З метою поліпшення взаємовідносин між державою та бізнесом, узгодження українського законодавства у галузі господарської діяльності з європейським, активізації участі різних соціальних шарів у господарському процесі та зменшення безробіття (залучення громадян України у підприємницький сектор), Верховною Радою України було прийнято Закон України “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності” від 06.09.2005 [49].

Норми цього Закону визначають не лише основні терміни, положення та принципи державної політики у сфері отримання дозволів для започаткування та проведення господарської діяльності. Вони також встановлюють порядок видачі дозвільних документів, визначають відповідальність посадових осіб дозвільних

органів, адміністраторів центрів надання адміністративних послуг та суб'єктів господарювання, за порушення вимог дозвільної системи встановлено законодавчо. Також цим законодавчим актом було запроваджено ініціативу створення дозвільних офісів у майже всіх обласних центрах та містах України, що визначно покращило внутрішню систему отримання ліцензій та дозволів.

Державне регулювання господарської діяльності в сферах національної економіки здійснюють і інші законодавчі, акти серед яких:

Закони України: “Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів”, “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, “Про угоди про розподіл продукції”, “автомобільний транспорт”, “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”, “Про управління відходами”, “Про природні монополії”, “Про житлово-комунальні послуги”, “Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів”, “Про регулювання містобудівної діяльності”, “Про транспорт”, “Про пестициди і агрохімікати”, “Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними”, “Про поштовий зв'язок”, “Про туризм”, “Про хімічні джерела струму”, “Про державну підтримку сільського господарства України”, “Про рекламу”, “Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції” тощо.

Першим глобальним кроком на шляху спрощення ведення підприємницької діяльності в Україні стало прийняття у грудні 2010 року Закону України “Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування” [Помилка! Джерело посилання не знайдено.].

Прийняття цього закону було обумовлене потребою закріплення на рівні законодавства нових якісних підходів до державного регулювання господарської

діяльності місцевими органами самоврядування. Основною метою було наближення України до міжнародних стандартів щодо впровадження регуляторної політики. Цей закон встановив юридичні та організаційні засади швидкого перегляду нормативних актів, прийнятих місцевими органами та посадовими особами, на відповідність принципам державної стратегії у сфері економіки. Головна мета полягала в забезпеченні виконання цих принципів у процесі реалізації місцевого самоврядування.

Отже, здійснення державної регуляторної політики в сфері господарської діяльності полягає в організації та впорядкуванні правовідносин між регуляторними органами і господарюючими суб'єктами з ціллю забезпечення прийняття ефективних, результативних, та економічно доцільних регуляторних актів, зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання та мінімізації перешкод для подальшого розвитку господарської діяльності [17].

Протягом формування нашої держави, законодавче забезпечення державної регуляторної політики в Україні в галузі економіки пройшло складний етап розвитку, призвівши до створення більш сприятливих умов для господарської діяльності. Цей шлях також відзначився впровадженням у нашій країні європейських моделей передання функцій держави суб'єктам господарювання.

1.3 Зарубіжний досвід здійснення регуляторної політики

Вивчаючи міжнародний досвід у сфері проведення державної регуляторної політики, цікаво дослідити практику її впровадження в провідних і розвинутих країнах світу. Це обумовлено тим, що високий рівень життя у цих країнах і їхня конкурентоспроможність на міжнародному ринку є результатом ефективного впливу регулювання з боку органів державної влади на господарську сферу.

Розумно порівнювати досвід унітарних держав у проведенні регуляторної політики, враховуючи унітарну форму управління в Україні. Подібність форми

управління виступає як запорука отримання аналогічно високого ефекту від застосування позитивного світового досвіду у сфері регулювання.

Регуляторний досвід федеративних країн ґрунтується на особливостях господарського й географічного контексту регіонів, наданні окремим державним утворенням певного набору функцій для вирішення конкретних проблем регіонів. Отже, використання досвіду федеративних держав у розробці та реалізації регіональної регуляторної політики в Україні є також важливою складовою за причини запровадження в Україні територіально-адміністративної реформи та передачі значної кількості повноважень, у тому числі щодо регулювання діяльності суб'єктів господарювання, від держави органам місцевого самоврядування.

При вивченні досвіду країн Європейського Союзу щодо впровадження регуляторної політики доцільно розглянути досвід унітарних країн, таких як Великобританія, Польща, а також держави з федеративним устроєм, зокрема Німеччина.

Регуляторна політика у Великобританії характеризується її проведенням з мінімальним нормативно-контрольним тиском на суб'єктів господарювання. Стремління британських органів влади до зменшення кількості нормативно-правових документів пов'язане з усвідомленням, що великий розмах регулювання, як правило, має дві протилежні сторони. З одного боку, такий підхід обмежує поведінку суб'єктів господарювання до такої міри, коли це може суперечити стратегічним цілям. З іншого боку, він створює занадто широкі рамки для вільної діяльності суб'єктів господарювання, що може призвести до недієздатності регуляторних норм.

Британська влада приймає конкретні заходи для уникнення подібних екстремальних ситуацій. По-перше, верховні органи передають розширення і уточнення правил регулювання в управлінські структури на рівні нижче та до компетентних фахівців, вимагаючи консультацій з громадськістю й організаціями господарювання з приводу розглянутих нормативних актів. По-

друге, повноваження з регулювання часто передаються недержавним установам і агентствам, які активно спілкуються з суб'єктами господарювання й проводять дослідження їх реакції на конкретні зміни у регуляторному середовищі [35].

Ці заходи сприяють впровадженню лише найбільш доцільних регуляторних актів.

Важливо відзначити, що під час оцінки впливу регуляторних актів британські законодавці завжди враховують, які галузі бізнесу отримують вплив від цих актів, і проводять аналіз витрат і переваг для підприємств, споживачів та уряду. Це дозволяє прийняти такі нормативно-правові акти, що враховують інтереси різних зацікавлених сторін, що в свою чергу сприяє високій ефективності цих актів. Регуляторна політика створює сприятливе і збалансоване середовище для функціонування суб'єктів господарювання.

Однією з ключових мет цілей державної стратегії у сфері економіки Великобританії є сприяння розвитку підприємництва. Відповідно до даних Світового Банку ще у 2008 році Великобританія була включена до переліку десяти кращих країн світу за умовами для здійснення бізнесу. Високий міжнародний рейтинг країни був наслідком створення низьких бар'єрів у сфері підприємництва. Наприклад, Міністерство регуляторної реформи Великобританії впровадило програму, яка охоплювала період до 2011 року по зниженню адміністративних бар'єрів, яка передбачала, зокрема, спрощення процедури приймання на роботу [22].

До інструментів підтримки малого та середнього бізнесу у Великобританії належать низькі ставки податкового навантаження на підприємства. Серед заходів, спрямованих на підтримку розвитку підприємництва, варто відзначити створення однієї централізованої мережі, що надає широкий спектр консультаційних послуг “Business Link” та пакету 30 національних програм, зокрема “Максимізація іноземних інвестицій”, “Розвиток міжнародної торгівлі”, “Фонд на навчання”, “Бізнес-мережі”, “Створення бізнесу” [37]. Застосовується

використання цільових бюджетних грантів як спосіб підтримки розвитку та стимулювання підприємницької активності.

Відповідно до досвіду Великобританії у здійсненні регуляторної політики, Україні слід збільшити участь недержавних установ у регулюванні.

Вивчаючи досвід Польщі у проведенні регуляторної політики, важливо звернути увагу на особливість заходів, спрямованих на підтримку малого та середнього бізнесу.

В сучасних умовах у Польщі функціонують активні центри обслуговування малого та середнього бізнесу, що надають консультаційні, освітні, інформаційні та фінансові послуги для представників цього сектора.

Ці установи мають неприбутковий статус або використовують отриманий прибуток для підтримки підприємництва. Вони забезпечують підприємців інформацією про польське законодавство та нормативні акти ЄС, джерела фінансування для малого та середнього бізнесу, доступні програми ЄС для польських компаній та організацій. Крім цього, ці центри сприяють у пошуку економічних партнерів, надають консультації підприємцям з країн ЄС про формально-правові аспекти господарської діяльності у Польщі та можливості співпраці з польськими компаніями і організаціями

У різних областях України не існує розвиненої мережі безкоштовних центрів обслуговування для суб'єктів підприємництва. Це ускладнює вчасну реакцію господарських суб'єктів на зміни в умовах їх діяльності .

При цьому основним є сприяння бізнесу, що запропонує новаторські рішення.

Як приклад можна навести роботу у не великих містах республіки Польща структур які допомагають малим підприємствам та підприємцям що тільки створилися у впровадження життя ефективних виробництв та прибуткових бізнесів. Такі структури носять назву бізнес-інкубатори.

При реалізації регуляторної політики в Україні корисно врахувати позитивний досвід Польщі у створенні дієвих бізнес-інкубаторів. Органи

місцевого самоврядування отримують додаткові ресурси та переваги у розвитку відповідних територій, забезпечуючи створення нових робочих місць для місцевого населення у структурі бізнес-інкубатора та в компаніях, що функціонують у його межах. Якщо органи виконавчої влади виступають ініціатором або партнером у створенні бізнес-інкубатора, вони отримують змогу:

- втілювати власну стратегію в галузі економіки через підтримку та розміщення в цих закладах невеликих компаній, які відповідають плану стратегічного розвитку регіону на певний термін.;

- надавати безкоштовні площі в оренду з пільговими умовами для сприяння збільшенню прибутковості малих підприємств, які розвиваються, з метою збільшення надходжень до місцевого бюджету;

- створювати реєстр підприємців та підвищувати ступінь відкритості ринку.

Законом України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” одним з основних принципів державної регуляторної політики є відкритість і увага до громадської думки. Країни Європейського Союзу вкладають велике значення в принцип прозорості. Це обумовлено тим, що прозорість у регулюванні стимулює розроблення та прийняття лише найбільш ефективних регуляторних актів.

У Німеччині створено п'ять ключових засобів забезпечення прозорості у процесі регулювання:

1. Неофіційні дискусії.
2. Поширення регуляторних пропозицій.
3. Оголошення та обговорення.
4. Відкриті обговорення.
5. Залучення консультативних органів.

В Україні обов'язковим законодавство визначає лише процес оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій [6].

Одним з ключових напрямків державної регуляторної політики Німеччини полягає в контролі за здійсненням іноземних інвестицій. Протягом тривалого часу в державі не було законів, які зобмежували б можливість іноземних інвесторів брати участь у німецьких підприємствах. В даний момент, регулювання розглядається щодо придбання понад 25% пакету акцій підприємств, чия діяльність відноситься до сфери національних інтересів, таких як виробництво зброї. Механізм регулювання передбачає обов'язкове отримання спеціального дозволу від уряду. Рішення стосовно кожного конкретного об'єкта приймається індивідуально. Не складаються списки об'єктів, які потребують отримання дозволу.

В Україні система законодавчого контролю щодо притоку іноземних інвестицій у вітчизняну економіку в цілому узгоджується з усталеними міжнародними стандартами для країн з розвинутою ринковою економікою. Однак, на сьогодні не чітко визначено сфери, де заборонена або обмежена присутність іноземного капіталу з урахуванням ризиків для національних інтересів.

Вивчаючи досвід країн Америки у сфері проведення регуляторної політики, корисно звернути увагу на досягнення найбільш розвинених федеративних держав, зокрема на Сполучені Штати Америки та Канаду.

У Сполучених Штатах Америки одним з важливих аспектів державної регуляторної політики є висока увага, яка приділяється аналізу вигод та витрат. Американські економісти встановили взаємозв'язок між виникненням інфляції та запровадженням державних регуляцій, витрати на які перевищують їхню ефективність.

У кожному зі штатів даної країни обов'язок державних службовців - забезпечувати обширний простір для громадського слухання проєктів державних рішень перед їх прийняттям, а також обов'язково враховувати всі публічні зауваження та пропозиції. Цей процес повинен бути прозорим і демонструвати, що регулювання ґрунтується на загальнонаціональних інтересах,

ураховуючи інтереси різних учасників відносин. Україна, протилежно, часто пренебрегає нормами Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", які передбачають обов'язковості оприлюднення проектів регуляторних актів. Це порушує принцип прозорості державної регуляторної політики та перешкоджає врахуванню громадської думки при впровадженні відповідних актів.

За змістом свого підходу, регуляторна політика США націлена на створення спеціальних регулятивних умов для розвитку особливо значущих та високоефективних сфер економічної діяльності, що успішно користуються національними конкурентними перевагами. Саме ця особлива увага до зміцнення національних конкурентних переваг сприяла позиціонуванню США у ролі лідера у суднобудуванні.

Слід приділити увагу досвіду США у сфері підтримки малого бізнесу. У цій країні існує розвинута система державних контрактів, що дозволяє малим підприємствам отримати гарантований ринок збуту своєї продукції, прискорює нагромадження приватного капіталу та розширення виробничих можливостей. Органами державного управління затверджуються переліки послуг і робіт здійснення яких замовляються тільки суб'єктом малого підприємництва, якщо державне замовлення отримує компанія монополіст вона як правило частину замовлення 10 % повинна передати суб'єктам малого підприємництва у субпідряд.

В США значно спрощений процес реєстрації бізнесу, і малий бізнес переважає в галузях, таких як сільське господарство, оптова торгівля та сфера послуг. Крім цього, малі підприємства мають великий вплив в інших сферах, таких як текстильна промисловість, виробництво взуття, гумотехніка і пластмасові вироби, а також в машинобудуванні. Україна, у свою чергу, характеризується тим, що малі підприємства переважно зосереджені в сфері торгівлі.

Вважається, що Канада має один із найбільш успішних досвідів у проведенні державної регуляторної політики, що може пояснювати високі стандарти життя в цій країні.

Однією з особливостей канадської регуляторної політики є вимога для органів державного управління проводити оцінку впливу нових нормативно-правових актів не лише на підприємництво, а й на конкурентоспроможність Канади на міжнародному ринку. Україна, відповідно до Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", не враховує цей аспект під час аналізу регуляторного впливу.

Однією з важливих уваг, що приділяється системі державного управління Канади, є особлива методика, відома як тест на вплив регуляторних заходів на бізнес (Business Impact Test). Цей тест є спеціалізованою програмною системою, яка надає можливість розробнику регулювань максимально точно визначити їх можливий вплив на регуляторне оточення у сфері підприємництва.

В Україні ще не реалізована автоматизована процедура аналізу регуляторного впливу, що приводить до обмеження ефективності аналізу. Це може бути однією з причин, що спонукає розробників нормативно-правових актів ухилятися від проведення такого аналізу.

План регуляторних дій в Канаді передбачає ряд заходів: спрощення мови в нормативних документах для більшого зрозуміння; розробку системи відповіді на скарги громадян і суб'єктів господарювання; створення нової регуляторної культури через розширення навчальних програм, обговорення за допомогою Інтернету, групові дискусії на веб-сайтах та інформаційні бюлетені. У Канаді також розроблено стандарти для "перевірки якості" регуляторного процесу. Ці стандарти містять уніфіковані методи відповіді регуляторних органів на скарги, що сприяє підвищенню послідовності процесу в окремих управлінських підрозділах та чітко визначає область відповідальності.

Структурний рівень реалізації регуляторної політики в Канаді передбачає систематичний та спрямований на конкретні цілі пошук і розробку нових

методик оцінки регуляторних актів. Ці методики ґрунтуються на аналізі потенційних впливів регуляційної політики на економічний прогрес Канади, враховуючи інтереси громадян та суб'єктів підприємницької діяльності.

Розглянути наступні заходи для покращення результативності та ефективності державної регуляторної політик України, в також формування сприятливого регуляторного середовища:

– згідно з досвідом регуляторної діяльності у Європейському Союзі, рекомендується активізувати участь недержавних установ у процесі регулювання, впроваджувати додаткові засоби для забезпечення прозорості у регуляторному процесі, наприклад, поширення регуляторних пропозицій. Раціональним є впровадження регуляторних заходів для створення сприятливого та збалансованого середовища для функціонування суб'єктів господарювання. Це може охоплювати розвиток ринкової інфраструктури, спрямованої на потреби малих та середніх підприємств, включаючи ефективне утворення та розвиток бізнес-інкубаторів;

– можна розглянути удосконалення регуляторного механізму щодо іноземних інвестицій, зокрема, фіксацію на законодавчому рівні сфер національних інтересів, які можуть включати атомну промисловість, геологічне вивчення підземних ресурсів та видобуток корисних копалин. Також можна впровадити процедури ухвалення органами державної влади зовнішніх інвестицій у стратегічно важливі галузі національної економіки;

– згідно з практикою країн Американського континенту, запровадження автоматизованого процесу аналізу регуляторного впливу може значно підвищити його ефективність. Наголошується на створенні цілісної системи регуляторного розвитку національних конкурентних переваг. У цьому контексті, одним з типів економічної діяльності, що потребує спеціальних регуляторних умов, може бути визначена розробка програмного забезпечення.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1 Аналіз основних етапів формування регуляторної політики в Україні

У процесі перетворень українського суспільства та уряду перший крок полягав у загальній лібералізації суспільного та економічного життя. Ці трансформації супроводжувалися не лише змінами в адміністративній системі, але й у структурі та ролях органів виконавчої влади. Також відбувався перехід від повного державного контролю до застосування принципів ринкового управління, а це спровокувало перегляд відповідних функцій владних органів. Однак цей процес, з ряду об'єктивних та суб'єктивних причин, виявився надзвичайно складним із точки зору формування нових завдань і функцій управлінської системи, і щодо впровадження реальних змін у самій системі державного управління.

Функції системи органів влади у незалежній Україні полягала у двох ключових аспектів:

1) встановленні та контроль за дотриманням прозорих та справедливих правил поведінки для учасників ринку з метою підвищення саморегуляції на ринковій платформі;

2) обмеження безпосереднього впливу на ринкову систему визначається чіткими та зрозумілими критеріями, забезпечуючи передбачуваність та ефективність такого втручання. Цей принцип полягає у досягненні поставлених цілей при мінімальних витратах для усіх учасників - суб'єктів господарювання, держави і громадян.

Процес ухвалення державних рішень в Україні до 1997 року характеризувався відсутністю послідовності та системності в регулюванні. Однак початок регуляторної реформи відбувся з появою перших нормативних актів у 1997 році. До цього часу процеси ухвалення державних рішень в Україні мали наступні особливості:

- непрозорість та непередбачуваність у процесі ухвалення рішень;
- відсутність залучення громадськості до ухвалення рішень та відсутність створення інституційної основи для систематичного публічного діалогу між громадянами та державними органами;
- відсутність передбачення економічного аналізу наслідків реалізації державних рішень з урахуванням різних інтересних груп та перевірки досягнення заявлених цілей під час прийняття таких рішень.

Для вдосконалення ситуації у країні треба було вирішити складне питання: чи змінити систему управління та скоротити втручання держави в економіку, чи ж поступово підпорядковувати економіку і, в перспективі, державну владу. На початку 1996–1997 років, потреба в економічних перетвореннях перестала бути лише теоретичною й стала нагальною. Країні довелося активно втручатися у цей процес і віднести до необхідності здійснення лібералізації в галузі економіки. [38].

Вперше ідея дерегулювання була впроваджена Указом Президента України “Про усунення обмежень, що гальмують розвиток підприємницької діяльності” від 3 лютого 1998 року № 79/98, визначивши як один з пріоритетних курсів у вдосконаленні системи державного управління економікою. Цей Указ був початком регуляторної реформи та відвів Держпідприємництву ключову роль у дерегуляції. Держпідприємництво було визначено як орган, відповідальний за впровадження заходів з регулювання та координації діяльності органів виконавчої влади у цьому напрямі.

Отже, була створена перша необхідна умова для реалізації регуляторної реформи – утворено інституцію, відповідальну за координацію та впровадження

регуляторної реформи. Протягом двох років визначено пріоритетні напрямки дерегуляції після завершення першого етапу реформ:

- спрощення порядку створення, реєстрації та ліквідації суб'єктів господарювання;

- скорочення перерахування сфер сегменту бізнесу, що підпадають під ліцензування і патентування, потребує отримання сертифікатів та будь-яких інших легальних дозволів для проведення підприємницької діяльності;

- обмеження кількості (лімітування) перевірок та контролю за підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання;

- забезпечення послідовності та стабільності законодавчого регулювання підприємницької діяльності.

Також була визначена функція різних органів влади в процесі дерегулювання, що повинні були забезпечити, включаючи:

- зменшення витрат суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаних із додержанням та виконанням юридичних нормативів;

- забезпечення однакових умов захисту суб'єктів підприємницької діяльності різної власності.;

- спрощення суті нормативно-правових актів, процедури їх застосування та прозорого нагляду за їх виконанням;

- адекватність відповідальності суб'єктів підприємництва за характер скоєних правопорушень та розмір завданої шкоди;

- відповідальність урядових органів та їх представників за неправомірні дії, рішення чи бездіяльність, що призвели до ушкоджень підприємницьким суб'єктам та порушень встановлених законами прав підприємців.

На першому етапі реалізації регуляторної реформи Держпідприємництво підготувало два проекти Указів Президента України, що продовжили цей процес ("Про деякі заходи щодо дерегулювання підприємницької діяльності" та "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва"). Ці проекти були повністю відповідними принципам

регуляторної реформи і розроблені відповідно до вимог підприємців та їх об'єднань. Однак центральні та місцеві органи виконавчої влади майже не проводили жодних заходів у напрямку дерегуляції, а процедури швидкого зняття обмежень спрямовувалися лише на усунення існуючих перешкод у розвитку підприємництва, що вже призвели до значних втрат для учасників підприємницької сфери.

Тобто, заходи з дерегулювання були спрямовані на коригування минулих помилок та виправлення недоліків. Проте для уникнення негативних наслідків регулювань потрібно було зосередитися на прогнозуванні та упередженні цих наслідків. Прийняття нормативно-правових актів від органів влади не мало системного підходу: вони не відповідали вимогам, що визначені в указі, зокрема, у скороченні витрат підприємців на їх виконання, спрощенні змісту актів законодавства та визначенні адекватної відповідальності підприємців від розміру завданої шкоди. Практично не відбулося жодних змін у системі прийняття нових актів законодавства.

Підсумовуючи результати першого етапу реалізації регуляторної реформи, важливо зауважити, що підхід, заснований виключно на дерегулюванні, не є достатньо ефективним для створення якісно нового підприємницького середовища в Україні. Практично фокусуючись на зупинці або зміні діючих актів органів виконавчої влади, Держпідприємство не давало підприємцям можливості впливати на процес прийняття нових законів і правил.

Отже, практика дерегулювання привернула увагу до необхідності створення механізмів, які б допомагали запобігти виникненню економічно неефективних та непотрібних нормативно-правових актів щодо підприємницької діяльності ще на стадії їх розробки. Також виникала потреба у формулюванні та впровадженні принципів, які визначали б процес підготовки та виконання нормативних актів, пов'язаних із сферою підприємництва.

Настав другий етап реформи в регуляторній сфері, який розпочався за допомогою Указу Президента України “Про запровадження єдиної державної

регуляторної політики у сфері підприємництва” від 22 січня 2000 р. № 89/2000 [52]. Отримана діяльність впровадження принципів регуляторної реформи розглядається як постійна та систематична, що націлено на досягнення ефективного регулювання в галузі підприємництва за допомогою усунення правових, економічних та адміністративних бар'єрів, що стоять на шляху реалізації прав громадян у підприємницькій сфері. Була встановлена єдина державна регуляторна політика, спрямована на уникнення обмежень та збереження широких можливостей громадян у веденні підприємницької діяльності, а також на запровадження ефективного державного контролю в цій сфері. Завдання єдиної державної регуляторної політики в підприємстві були визначені таким чином:

- оптимізація та удосконалення регулятивного процесу;
- підвищення результативності та якості регуляторної діяльності;
- встановлення та забезпечення стійкого функціонування механізмів впливу підприємців та їх асоціацій на прийняття державних рішень у сфері бізнесу.

Впровадження регуляторної реформи було тісно пов'язане з адміністративною реформою через потребу перегляду робочих процесів органів виконавчої влади у контексті регуляторної сфери. Це взаємозв'язок полягав у необхідності адаптації процедур регулювання до перетворень у адміністративній системі та переосмислення її функцій. Діяльність Держпідприємництва фактично стала подібною до роботи "урядового самоконтролю" і стала фільтром для недоцільних нових нормативних регулювань. Проте з часом, досягнення другого етапу реформи поступово змінилися. Однією з ключових причин цього було те, що концепція впровадження єдиної державної регуляторної політики не отримала відповідного підтримки у більшості органів державного управління.

Отже, перші два етапи впровадження регуляторної реформи виявили певні позитивні зрушення та часткове покращення ділового середовища. З прийняттям Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері

господарської діяльності" на початку вересня 2003 року розпочався третій етап, який передбачав закріплення законодавчих засад державної регуляторної політики в Україні. Однак, завершення цього етапу ознаменувалося тривалим очікуванням закріплення чинних положень державної регуляторної політики в законодавстві та їх застосування на всіх рівнях господарських відносин, що вимагало практичної реалізації регуляторної реформи.

Для сприяння розвитку малого бізнесу та підприємництва необхідно гарантувати прав наданих конституцією громадянам на підприємницьку діяльність та створити сприятливіші умови для розвитку підприємництва на основі захисту приватної власності, забезпечення чесної конкуренції та обмеження монополізму в Україні.

Указ Президента України "Про лібералізацію підприємницької діяльності та державну підтримку підприємництва" від початку травня 2005 року (№ 779/2005) [57] відкрив четвертий етап регуляторної реформи. Однак успішному його здійсненню перешкодили ряд помилок, вчинених під час його впровадження. Один з таких факторів полягав у відсутності достатніх знань про цей Указ серед державних службовців та підприємців. Додатково, в Україні був пропущений один з ключових елементів – підготовчий етап. Також негативно впливав систематичний дефіцит часу.

П'ятий етап реформи полягав у впровадженні систематизації та узгодження нормативно-правової бази, що було розпочато відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України "Про затвердження плану заходів щодо реалізації державної регуляторної політики на 2006 рік" від 18 січня 2006 р. № 13-р.

Відповідно до вимог Закону України "Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування" від 14 грудня 2010 р. № 2784–VI з 11 січня 2011 р. **[Помилка! Джерело посилання не знайдено.]** в Україні в друге впроваджено швидкий перегляд регуляторних актів. Такий метод аналізу нормативних актів у міжнародній спільноті отримав найменування "регуляторна гільйотина".

Першого разу, у 2005 році, під “регуляторну гільйотину” потрапили Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, а також акти центральних і місцевих органів виконавчої влади. Однак більшість проблем у здійсненні державної регуляторної політики виявлено на рівні місцевого управління. Тому було ухвалено рішення про проведення “регуляторну гільйотину” та скасування застарілих та неефективних нормативних актів, що були прийняті місцевими органами та посадовими особами у попередні роки [27].

Шостий етап регуляторної реформи розпочався з Постанови Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2014 року під номером 721. Ця постанова створила основу для утворення Державної регуляторної служби України, яка винесла головний лозунг: “Усуваємо перешкоди для чесного бізнесу в Україні!”. Під час реформування було переглянуто вектори відповідальності, виключивши “державну підтримку та розвиток підприємництва” та додавши новий напрям, пов'язаний з дерегуляцією. Також було значно посилено сферу впровадження державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

Отже, для успішної реалізації регуляторної реформи сьогодні необхідно мати на увазі такі умови:

- прояв політичної волі та здатність уряду запроваджувати ефективне управління, чітко декларувати свої цілі та послідовно їх втілювати, ведення моніторингу результативності власної діяльності та відкритість до діалогу з громадськістю;

- понукання регіональних державних адміністрацій та місцевих органів самоврядування до інтенсивної підтримки створення сприятливих умов для підприємництва у своїх локальних територіях;

- наявність живих організацій громадянського суспільства, які виявляють бажання брати участь у діалозі з державними установами, здатних відстежувати дії уряду та організовувати інформаційні кампанії для підвищення громадської свідомості щодо проведення реформ;

- розуміння громадськістю мети і переваг проведення реформ в Україні.

Вирішення цих питань потребує поєднання зусиль між органами державного управління та місцевого управління, громадськими організаціями та підприємницькою громадськістю. Очевидним є той факт, що жорсткість українського законодавства нейтралізується відсутністю обов'язковості його виконання. Особливістю поточної ситуації є те, що існує прогресивний закон, що відповідає найкращим світовим стандартам, проте всі його позитивні сторони та переваги утрачають свою значущість через низький рівень його дотримання. Наявність нерегульованих аспектів у чинних законодавчих актах та відсутність чітких вказівок і суворих санкцій за порушення дозволяють виконавцям створювати ілюзію виконання вимог законодавства.

З 24 лютого 2022 року відповідно до Указу Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» в Україні введено воєнний стан, який діє до теперішнього часу [27]..

За визначенням, наведеним у статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [81].

Відповідно до статті 40 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» в умовах воєнного, надзвичайного стану та оголошення зони надзвичайної екологічної ситуації, регуляторна діяльність здійснюється з урахуванням обмежень прав і свобод

людини і громадянина, які в умовах воєнного стану встановлюються відповідно до Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [27].

2.2 Аналіз регуляторної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

Україна відзначила початок 2015 року активізацією процесу дерегуляції, яка полягала у виключенні адміністративних бар'єрів та спрощенні умов для підприємницької діяльності. Протягом цього періоду відбулися перетворення у сфері державного регулювання, зорієнтовані на досягнення економічної ефективності державних регуляційних заходів, у тому числі за рахунок зменшення та спрощення адміністративних відносин між державою та бізнесом. Це було досягнуто завдяки запровадженню процедур дерегуляції, які передбачали ініціювання регуляторних змін за активної участі представників бізнесу з одного боку та законодавчої інтеграції цих змін системою державних органів влади з іншого боку.

У 2015 році відбулося інтенсивне реформування у сфері регуляторної політики, що призвело до введення нових регуляцій, не передбачених чинним законодавством та запланованими діями. Ця ситуація вказує на процес реформ. Завдання для уряду полягало в пошуку рівноваги між активним реформуванням та стабільністю політики, що є надзвичайно важливим для бізнесу з метою планування його діяльності. ДРС, виконуючи свої завдання, провела аналіз нормативно-правових актів органів влади на всіх рівнях на відповідність принципам державної регуляторної політики.

Отже більшість регуляторних органів центрального рівня почали затверджувати плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів з дотриманням вимог та понять, визначених Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (Таблиця 2).

Але стратегії підготовки проектів регуляторних актів мали характер, що не передбачав системний підхід та виявлявся скоріше формальним [81].

Таблиця 2

Планування державними органами регуляторної діяльності

Рік	2017	2018	2019	2020	2021
Загальна кількість центральних органів виконавчої влади	47	46	45	45	45
Кількість центральних органів виконавчої влади що затвердили плани регуляторної діяльності на наступний рік відповідно до вимог Закону	30	31	32	34	40
% проектів регуляторних актів, поданих на погодження до ДРС, які не було передбачено відповідними планами	42%	28%	31%	27,4%	

На приклад, у 2016 році 45% проектів нормативних актів, які подавалися на погодження до ДРС, не були враховані у планах діяльності відповідних міністерств і відомств. Однак, у 2017 році ця цифра скоротилася до 42%.

На початок 2018 року кількість проектів нормативних актів, які додатково були включені до планів формування таких проектів після їх затвердження, збільшилася більш як вдвічі, а в деяких регулюючих органах – більш ніж в чотири рази.

На 26 грудня 2018 року кількість проектів нормативних актів, що включені до планів формування таких проектів після їх затвердження, збільшилася майже вдвічі (з 480 проектів регуляторних актів, запланованих до розробки регуляторними органами станом на 01 січня 2018 року, до 942 на 26 грудня 2018 року), а в окремих регуляторних органах - більш ніж у три рази.

У 2019 році кількість проектів нормативних актів, що включені до планів формування таких проектів після їх затвердження, також збільшилася майже вдвічі (з 449 проектів регуляторних актів, запланованих до розробки

регуляторними органами станом на 01 січня 2019 року, до 981 на 28 грудня 2019 року).

У 2020 році також кількість проектів нормативних актів, включених до планів формування таких проектів після їх затвердження, зросла у 1,7 рази (від 789 проектів регуляторних актів, запланованих до розробки регуляторними органами на момент затвердження планів до 1379 – станом 30 грудня 2020 року) [86].

Більшість облдержадміністрацій (22 з 24) та КМДА, так само як у попередній рік, ухвалили плани створення проектів регуляторних актів на 2017 рік, дотримуючись усіх вимог і термінів, визначених законодавством. Лише Львівська облдержадміністрація порушила вимоги закону у процесі планування, а Житомирська облдержадміністрація затвердила план створення проектів регуляторних актів на 2017 рік, в якому взагалі не визначено жодного проекту регуляторного акта.

Планування регуляторної діяльності на 2017 рік, яке було проведене місцевими органами виконавчої влади, мав більш системний характер у порівнянні з попередніми роками. Наприклад, протягом 2017 року лише в 10 регіонах органи виконавчої влади здійснили зміни до планів роботи щодо підготовки проектів регуляторних актів, тоді як у 2016 році зміни відбулися у 20 регіонах. Цікаво, що загальна кількість проектів регуляторних актів, які були включені до планів підготовки, зросла лише в 1,5 рази проти 4 разів у 2016 році.

У цей же час, у деяких регіонах залишалася практика значного зростання кількості планованих проектів регуляторних актів протягом року. Наприклад, також як і у попередньому році, значно збільшилася кількість регуляторних актів, які включили до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів на 2017 рік в Луганській області - з 2 до 28, в Одеській області - з 2 до 13, а в Полтавській області - з 8 до 32.

У порівнянні з попереднім роком, виявлено покращення у відповідності рівня регуляторної діяльності затвердженим планам протягом 2017 (Таблиця 3).

У порівнянні з 2016 роком, у 2017 році виявлено значне зменшення обсягу розробки проектів регуляторних актів, які не передбачалися відповідними планами – з 27,5% до 9%.

Крім цього, спостерігалось майже подвоєння (від 8 регіонів у 2016 році до 15 у 2017 році) обсягу регіонів, де розробка проектів регуляторних актів відбувалась виключно відповідно до встановлених планів. У 2017 році регуляторну діяльність виконували відповідно до планів місцеві органи виконавчої влади у Вінницькій, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Тернопільській, Хмельницькій, Чернігівській областях та місті Києві [83].

Таблиця 3

Порівняльна таблиця виконання плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів місцевими органами виконавчої влади за 2017 рік [83]

Область	Кількість запланованих регуляторних актів		Проекти регуляторних актів, які на момент подання на погодження до ДРС не включені до відповідних планів		Проекти регуляторних актів, які не зважаючи на вимоги ДРС, не включені до відповідних планів	
	на початок року	на 31.12.2017	Кількість	%	Кількість	%
Вінницька	30	30	0	0	0	0
Волинська	1	1	-	-	-	-

Дніпропетровськ	1	1	0	0	0	0
а						
Донецька	5	7	1	25	0	0
Житомирська	0	1	0	0	0	0
Закарпатська	1	3	0	0	0	0
Запорізька	1	1	0	0	0	0
Івано- Франківська	1	2	0	0	0	0
Київська	10	11	1	20	0	0
Кіровоградська	2	2	0	0	0	0
Луганська	2	28	0	0	0	0
Львівська	2	2	-	-	-	-
Миколаївська	8	10	0	0	0	0
Одеська	2	13	0	0	0	0
Полтавська	8	32	2	9	1	5
Рівненська	2	2	1	20	1	20
Сумська	3	3	0	0	0	0
Тернопільська	8	9	0	0	0	0
Харківська	1	3	2	29	2	29
Херсонська	2	2	1	100	1	100
Хмельницька	12	12	0	0	0	0
Черкаська	33	33	3	43	3	43
Чернівецька	1	1	-	-	-	-
Чернігівська	19	31	0	0	0	0
Київська МДА	8	20	0	0	0	0

За винятком однієї облдержадміністрації, усі інші 23 облдержадміністрації та КМДА ухвалили плани на 2018 рік щодо підготовки проектів регуляторних актів, дотримуючись встановлених вимог та термінів, які передбачені

законодавством. Єдиний випадок, коли були порушені ці вимоги, виявлено в Львівській облдержадміністрації.

Житомирська та Харківська облдержадміністрації затвердили плани на 2018 рік з підготовки проектів регуляторних актів, в яких не було значено жодного проекту регуляторного акта.

У 2018 році знизився рівень системності планування регуляторної діяльності місцевими виконавчими органами порівняно з 2017 роком. Плани щодо підготовки проектів регуляторних актів зазнали змін у 16 областях. На протязі року загальна кількість проектів регуляторних актів, включених до планів, збільшилась практично на половину (з 139 проектів на початку 2018 року до 210 проектів станом на 26 грудня 2018 року), так само як і минулого року. Найбільш значущі зміни стосувались планів проектів регуляторних актів на 2018 рік: в Луганській області - з 3 до 13, в Полтавській – з 6 до 16, в Черкаській – з 23 до 34, у Київській МДА – з 15 до 30. Питома вага проектів регуляторних актів, які не були включені до планів підготовки та подані на затвердження ДРС, залишилась на рівні 10% (Таблиця 4) [84].

У той же час, зменшилась кількість областей, де розробка проектів регуляторних актів відбувалася виключно відповідно до планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів (з 15 у 2017 році до 12 у 2018 році). Такі місцеві органи виконавчої влади, як Донецька, Закарпатська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська області та місто Київ, проводили регуляторну діяльність відповідно до планів підготовки проектів регуляторних актів[84].

Таблиця 4

Порівняльна таблиця виконання плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів місцевими органами виконавчої влади за 2018 рік [84]

Область	Кількість запланованих регуляторних актів		Проекти регуляторних актів, які на момент подання на погодження до ДРС не включені до відповідних планів		Проекти регуляторних актів, які не зважаючи на вимоги ДРС не включені до відповідних планів	
	на початок року	на 26.12.2018	К-ть	%	К-ть	%
Вінницька	40	45	3	17	0	0
Волинська	1	2	0	0	0	0
Дніпропетровська	2	3	3	6	1	2
Донецька	3	4	0	0	0	0
Житомирська	0	1	1	50	0	0
Закарпатська	1	3	0	0	0	0
Запорізька	1	1	2	17	2	17
Івано-Франківська	1	1	0	0	0	0
Київська	4	5	1	7	0	0
Кіровоградська	3	3	0	0	0	0
Луганська	3	13	0	0	0	0
Львівська	4	4	0	0	0	0
Миколаївська	8	9	0	0	0	0
Одеська	4	4	0	0	0	0

Полтавська	6	16	7	18	1	3
Рівненська	1	2	1	50	1	50
Сумська	3	3	0	0	0	0
Тернопільська	2	3	1	100	0	0
Харківська	0	0	1	20	1	20
Херсонська	3	5	2	40	1	20
Хмельницька	4	4	0	0	0	0
Черкаська	23	34	1	5	1	5
Чернівецька	1	1	0	0	-	0
Чернігівська	6	14	0	0	0	0
Київська МДА	15	30	0	0	0	0

На початок 2019 року практично всі облдержадміністрації (23 з 24) разом з Київською міською державною адміністрацією затвердили плани діяльності з розробки проектів регуляторних актів, відповідно до встановлених Законом вимог і строків. У Львівській облдержадміністрації плани на 2019 рік були складені з порушенням строків, визначених законодавством, як це сталося і в минулому році.

Облдержадміністрація Закарпатської, Житомирської, Одеської та Харківської областей затвердили плани робіт щодо розробки проектів регуляторних актів на 2019 рік, в яких не передбачалась розробка жодного регуляторного акта.

У 2019 році спостерігалось покращення рівня системності у плануванні регуляторної діяльності місцевими органами виконавчої влади у порівнянні з показниками минулого 2018 року. За весь 2019 рік зазначено лише 25% зростання загальної кількості проектів регуляторних актів, включених до планів розробки, порівняно зі станом на 1 січня 2019 року, коли було заплановано 191 проект регуляторного акта. У свою чергу, у 2018 році спостерігалось 51%

зростання кількості запланованих до розробки проектів регуляторних актів. (Таблиця 5) [85].

У 2019 році плани підготовки проектів регуляторних актів у Волинській області зросли з 3 до 6, в Луганській - з 15 до 24, в Черкаській – з 19 до 24, в Полтавській – з 30 до 45, а в Київській МДА – з 9 до 20. Значно вдосконалився рівень відповідності діяльності місцевих органів виконавчої влади планам порівняно з показниками минулого року. Особливо варто відзначити зменшення показника проектів регуляторних актів, які не передбачалися відповідними планами при їх поданні до Державної регуляторної служби - цей показник знизився удвічі порівняно з 2018 роком і склав 5% у 2019 році [85].

У 2019 році збільшилась кількість регіонів, у яких розробка проектів регуляторних актів відбувалась виключно відповідно до планів підготовки таких проектів. У порівнянні з 2018 роком, це число зросло з 12 до 18. Зокрема, підготовку проектів регуляторних актів відповідно до планів здійснювали місцеві органи виконавчої влади таких областей як Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області та місто Київ [85].

Таблиця 5

Порівняльна таблиця виконання плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів місцевими органами виконавчої влади за 2019 рік [85]

Область/регіон	Кількість запланованих регуляторних актів	Проекти регуляторних актів, які на момент подання на погодження	Проекти регуляторних актів, які не зважаючи на вимоги ДРС не
----------------	---	---	--

			до ДРС не включені до відповідних планів		включені до відповідних планів	
	на початок року	на 28.12.2019	К-ть	%	К-ть	%
Вінницька	34	35	1	6	0	0
Волинська	3	6	0	0	0	0
Дніпропетровська	3	4	0	0	0	0
Донецька	4	5	0	0	0	0
Житомирська	0	0	0	0	0	0
Закарпатська	2	2	1	33	1	33
Запорізька	4	4	0	0	0	0
Івано-Франківська	3	3	0	0	0	0
Київська	11	12	2	20	1	10
Кіровоградська	3	3	0	0	0	0
Луганська	15	24	0	0	0	0
Львівська	0	0	0	0	0	0
Миколаївська	17	17	0	0	0	0
Одеська	5	5	0	0	0	0
Полтавська	30	45	2	6	0	0
Рівненська	3	3	0	0	0	0
Сумська	2	2	0	0	0	0
Тернопільська	5	5	0	0	0	0
Харківська	2	2	0	0	0	0

Херсонська	7	7	1	100	1	100
Хмельницька	4	4	0	0	0	0
Черкаська	19	24	0	0	0	0
Чернівецька	4	5	0	0	0	0
Чернігівська	2	2	0	0	0	0
м. Київ	9	20	0	0	0	0

У 2020 році плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, затверджені усіма облдержадміністраціями (23 з 24) та Київською МДА, відповідали вимогам та термінам, передбаченим Законом. У Львівській облдержадміністрації вже третій рік поспіль планування підготовки проектів регуляторних актів проводилося з порушенням встановлених законодавством термінів.

Дві облдержадміністрації (Житомирська та Чернівецька) затвердили плани на 2020 рік, які не включали жодного проекту регуляторного акта. Порівняно з 2019 роком, коли чотири облдержадміністрації (Закарпатська, Житомирська, Одеська та Харківська) також затвердили "нульові" плани діяльності з підготовки проектів регуляторних актів.

У 2020 році підхід до планування регуляторної діяльності місцевими органами виконавчої влади марності погіршився в порівнянні з 2019 роком. Протягом 2020 року загальна кількість проектів регуляторних актів, які були включені до планів діяльності з підготовки регуляторних актів, зросла на 63% (з 135 проектів регуляторних актів, запланованих для розробки регуляторними органами на початку 2020 року, до 220 - станом на 30 грудня 2020 року). Це порівнюється з збільшенням кількості проектів регуляторних актів у 2019 році на 25% та у 2018 році на 51%.

У 2020 році найбільш значущі зміни відбулися в планах щодо підготовки проектів регуляторних актів. Наприклад, в Закарпатській області кількість таких

проектів збільшилася з 4 до 9, в Луганській - з 5 до 17, в Полтавській – з 14 до 21, в Хмельницькій – з 1 до 24, у Київській МДА – з 10 до 34. Важливо відзначити, що в областях Луганській, Полтавській та у місті Києві ця негативна тенденція триває вже другий рік поспіль.

Отже, у 2020 році рівень відповідності регуляторної діяльності місцевих органів виконавчої влади затвердженим планам майже не зазнав змін порівняно з попереднім роком. Показник питомої ваги проектів регуляторних актів, які не були передбачені відповідними планами при їх поданні на погодження до ДРС, становив 6% у 2020 році, в порівнянні з 5% у 2019 році (Таблиця 6) [86].

Лише відповідно до планів підготовки проектів регуляторних актів регуляторну діяльність здійснювали місцеві органи виконавчої влади в 13 регіонах: Вінницькій, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській областях та місті Києві [86].

Таблиця 6

Порівняльна таблиця виконання плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів місцевими органами виконавчої влади за 2020 рік [86]

Область/регіон	Кількість запланованих регуляторних актів	Проекти регуляторних актів, які на момент подання на погодження до ДРС не включені до відповідних планів	Проекти регуляторних актів, які не зважаючи на вимоги ДРС не включені до відповідних планів

	на початок року	на 30.12.2 020	К-ть	%	К-ть	%
Вінницька	35	36	0	0	0	0
Волинська	2	3	0	0	0	0
Дніпропетровська	1	1	0	0	0	0
Донецька	5	5	0	0	0	0
Житомирська	0	1	0	0	0	0
Закарпатська	4	9	0	0	0	0
Запорізька	2	3	0	0	0	0
Івано- Франківська	2	2	0	0	0	0
Київська	3	3	1	100%	1	100%
Кіровоградська	2	2	0	0	0	0
Луганська	5	17	0	0	0	0
Львівська	2	2	0	0	0	0
Миколаївська	5	6	0	0	0	0
Одеська	2	3	0	0	0	0
Полтавська	14	21	3	30%	3	30%
Рівненська	1	2	0	0	0	0
Сумська	2	2	0	0	0	0
Тернопільська	3	3	0	0	0	0
Харківська	1	3	1	50%	0	0
Херсонська	3	5	2	40%	1	20%
Хмельницька	1	24	0	0	0	0
Черкаська	24	26	0	0	0	0
Чернівецька	0	0	0	0	0	0

Чернігівська	6	7	0	0	0	0
м. Київ	10	34	0	0	0	0

Протягом 2017 року було розроблено та подано на розгляд до ДРС 673 проекти регуляторних актів. З цієї кількості 556 проектів були підготовані регуляторними органами центрального рівня, а 117 проектів - місцевими органами виконавчої влади.

У ході 2017 року відбулася динаміка розробки проектів регуляторних актів, що підтверджує тривалу тенденцію до скорочення активності органів виконавчої влади, яка була спостережена у 2015-2016 роках. Особливо, порівняно з 2016 роком, у 2017 році кількість проектів регуляторних актів, що були розроблені та передані на розгляд до ДРС центральними та місцевими органами виконавчої влади, зменшилась майже на п'ятнадцять відсотків (з 834 поданих проектів регуляторних актів у 2016 році до 673 - у 2017 році).

У 2017 році залишився той же рівень виконання процедур при підготовці аналізу регуляторного впливу для проектів регуляторних актів, що був в минулому році. Майже 98% проектів регуляторних актів, поданих на розгляд ДРС, були супроводжені відповідним аналізом регуляторного впливу. У той же час, відбулося незначне підвищення у дотриманні процедур оприлюднення проектів регуляторних актів. Якщо у 2016 році рівень дотримання цих процедур склав 95%, то у 2017 році він становив понад 96%.

У 2017 році помітно спостерігається певний прогрес у загальній відповідності проектів регуляторних актів до вимог та принципів державної регуляторної політики, поданих на розгляд ДРС. Це підтверджується тим, що у порівнянні з попереднім роком в 2017 році зменшилася частка проектів регуляторних актів, щодо яких виникло рішення про відмову в їх погодженні з боку уповноваженого органу. Якщо у 2016 році 36% проектів регуляторних актів не відповідали вимогам та принципам державної регуляторної політики під час подання на розгляд ДРС, то в 2017 році цей показник склав 32%.

Протягом 2018 року органи виконавчої влади розробили та надіслали на розгляд ДРС 778 проектів регуляторних актів (з них 553 проекти були розроблені центральними регуляторними органами, а 225 - місцевими органами виконавчої влади). Для порівняння, у 2017 році центральні органи виконавчої влади подали на розгляд ДРС 556 проектів регуляторних актів, а місцеві органи виконавчої влади - 117 проектів регуляторних актів.

Вище зазначене свідчить про активізацію регуляторної праці місцевих органів управління у 2018 році. Незважаючи на те, що кількість проектів регуляторних актів, розроблених та поданих на розгляд ДРС центральними органами управління, залишилась без змін, кількість поданих проектів регуляторних актів місцевими органами управління майже подвоїлась (від 117 у 2017 році до 225 у 2018 році).

У 2018 році показник дотримання обов'язковості проведення аналізу регуляторного впливу при розробці проектів регуляторних актів залишився на рівні 98%, а дотримання процедур публікації проектів регуляторних актів продовжувало зростати, досягнувши також 98% за підсумками року (порівняно з 96% у 2017 році). У 2018 році відзначено значне поліпшення загального відповідності проектів регуляторних актів вимогам і принципам державної регуляторної політики. Зокрема, кількість рішень ДРС про відмову у погодженні проектів регуляторних актів, які не відповідали принципам державної регуляторної політики, зменшилась з 32% у 2017 році до 19% у 2018 році [84].

Протягом 2019 року органи виконавчої влади розробили та направили для розгляду до ДРС 671 проект регуляторних актів (серед них 532 проекти представили регуляторні органи центрального рівня, а 139 - місцеві органи виконавчої влади). Для порівняння, у 2018 році центральні органи виконавчої влади підготували та передали для розгляду до ДРС 553 проекти регуляторних актів, а місцеві органи виконавчої влади - 225 проектів регуляторних актів. Вищенаведені дані підтверджують значне зниження активності місцевих органів виконавчої влади у сфері регулювання у 2019 році. Якщо кількість розроблених

та направлених до ДРС центральними органами виконавчої влади проектів регуляторних актів майже не змінилась, то кількість таких проектів, що розроблені місцевими органами виконавчої влади, зменшилась майже на 40% (з 225 проектів регуляторних актів, направлених для розгляду до ДРС у 2018 році до 139 проектів регуляторних актів у 2019 році) [85].

У 2019 році відповідності процедур підготовки аналізу регуляторного впливу та оприлюднення проектів регуляторних актів продовжували підвищуватися й досягли 98,5% та 98,2% відповідно.

Протягом 2020 року органи виконавчої влади розробили та передали на розгляд до ДРС 756 проектів регуляторних актів (серед них 645 проекти представили регуляторні органи центрального рівня, а 111 - місцеві органи виконавчої влади). Для порівняння: у 2019 році центральні органи виконавчої влади розробили та направили на розгляд до ДРС 532 проекти регуляторних актів, а місцеві органи виконавчої влади - 139 проектів регуляторних актів.

Указане свідчить про активність у проведенні регуляторної діяльності органами виконавчої влади протягом 2020 року. Якщо кількість проектів регуляторних актів, розроблених та направлених на розгляд ДРС центральними органами виконавчої влади, зросла на понад 21%, то кількість таких проектів, створених місцевими органами виконавчої влади, зменшилася майже на 20% [86].

Слід зауважити, що зменшення кількості створених місцевими органами виконавчої влади проектів регуляторних актів спостерігається вже другий рік поспіль. Загалом, протягом останніх 2 років обсяги розробки проектів регуляторних актів цими органами скоротились удвічі: з 225 проектів у 2018 році до 111 проектів у 2020 році. Таке зниження регуляторної активності місцевих органів виконавчої влади, на думку ДРС, є наслідком впровадження в Україні реформи адміністративно-територіального устрою. За результатами цієї реформи тільки у 2020 році кількість "потенційних" регуляторних органів, зокрема райдержадміністрацій, скоротилась майже в 3,6 рази – з 490 до 136 [86].

У 2020 році показник виконання процедури підготовки аналізу регуляторного впливу при створенні проектів регуляторних актів зросла на майже 1% і до кінця року досягла рівня 99,1%. Тим часом, показник виконання процедур з оприлюднення проектів регуляторних актів і далі зростав, досягнувши 98,7% (проти 98% у 2019 році).

Та у 2020 році загальний рівень відповідності проектів регуляторних актів вимогам та принципам державної регуляторної політики істотно покращився. Зокрема, кількість рішень ДРС про відмову в погодженні проектів регуляторних актів, які не відповідали принципам державної регуляторної політики, знизилась з 26,7% у 2019 році до 20,3% у 2020 році.

В 2021 році центральні органи виконавчої влади представили до розгляду Державній регуляторній службі 603 концепції регуляторних актів (у тому числі 38 відтерміновані за проханням розробника), 64 ініціативи місцевих органів виконавчої влади, і 3434 документів з питань організації місцевого самоврядування (зокрема 86, які потребували повноважень для затвердження, та 608, залишених без розгляду через неповний пакет документів і тому подібно) [87].

2.3. Сучасний стан ліцензування та дозвільної системи як обмежень щодо здійснення господарської діяльності

Значним регулятивним важелем державного впливу на провадження господарської діяльності є процес ліцензування, який законодавчим чином регулює гарантоване Конституцією право на підприємницьку діяльність, але за умови отримання відповідної ліцензії.

Закон України "Про ліцензування видів господарської діяльності" від 2 березня 2015 року № 222 [58] (далі - Закон № 222), який набрав чинності 28 червня 2015 року, спрощує процедуру отримання ліцензій та скорочує перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню:

- скорочено кількість видів господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, з 57 до 32;

- ведено можливість уникнути отримання ліцензії у формі паперового документа, оскільки право на здійснення певного виду господарської діяльності, що підлягає ліцензуванню, надається з моменту реєстрації відповідного рішення органу ліцензування до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців;

- запроваджено необмежений строк дії ліцензії;

- розмір оплати за отримання ліцензії залишено на рівні однієї мінімальної заробітної плати.

Впровадження єдиного реєстру (Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців), куди буде заноситися інформація про ліцензії, передбачає закінчення роботи Єдиного реєстру ліцензій. У той самий час ліцензії на здійснення видів підприємницької діяльності, які на момент введення цих положень в силу Законом № 222 залишаються чинними, продовжують діяти.

Більшість ліцензій на певні види господарської діяльності, що були чинними на день набуття чинності Законом № 222 і мали певний термін дії, тепер стали безстроковими. За вимогою особи, яка має ліцензію, відповідний орган ліцензування може безкоштовно переоформити їх протягом тижня. Крім того, внесені поправки до статті 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення, що включають у себе підвищення санкцій за вчинення дій, таких як здійснення господарської діяльності без офіційної реєстрації як суб'єкта підприємництва, без ліцензії на відповідний вид діяльності, або з порушенням умов ліцензування, без отримання дозволу чи іншого необхідного документа відповідно до закону. За ці порушення передбачені штрафи у розмірах від 1000 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

На виконання вимог Закону № 222 створена Експертно-апеляційна рада з питань ліцензування (далі – Рада), що є постійно діючим колегіальним органом

при спеціально уповноваженому органі з питань ліцензування (ДРС), діє відповідно до положення, що затверджується спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування, та є ефективним механізмом для досудового вирішення спорів у сфері ліцензування. Законом № 222 значно розширено функції та повноваження Експертно-апеляційної ради з ліцензування, яка є постійно діючим колегіальним органом у спеціально уповноваженому органі з питань ліцензування (Додатки А, Б, В, Г, Д, Е, Є, Ж) [58].

Наразі Рада нараховує 46 осіб, які мають досвід у ліцензуванні (23 члени громадських організацій та 23 державних службовці).

Обов'язками Ради є:

- розгляд подань щодо апеляцій та інших претензій здобувачів ліцензій, ліцензіатів стосовно дій органу ліцензування або інших осіб, які мають скарги на порушення законодавства у сфері ліцензування;

- розгляд подань від органів ліцензування про надання згоди на проведення позапланових перевірок дотримання ліцензіатами умов ліцензій, відповідно до положень пунктів 2, 4 та 5 підпункту 9 статті 19 Закону № 222.

Також Рада має право:

- розглядати пропозиції щодо введення ліцензування нових видів господарської діяльності або скасування існуючих (відносно (відносних) видів господарської діяльності;

- формулювати рекомендації щодо удосконалення державної стратегії у сфері ліцензування;

- проводити аналіз проектів правових актів або пропозицій у галузі ліцензування.

Згідно зі Законом № 222, перевірка виконання ліцензійних умов ліцензіатом може здійснюватися лише після отримання погодження від спеціально уповноваженого органу з ліцензування, яке надається згідно з прийнятим рішенням Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування за запитом від органу, який видав ліцензію.

Згідно зі статтею 1 Закону № 222 ліцензійні умови представляють собою нормативно-правовий акт, ухвалений Кабінетом Міністрів України, який визначає повний перелік обов'язкових вимог для ліцензіата та повний перелік документів, які мають додаватися до заявки на отримання ліцензії. Важливо відзначити, що ці умови та їх зміни розробляються органом ліцензування та погоджуються з ДРС.

Постановою Кабінету Міністрів України від початку серпня 2015 року № 609 були визначені органи ліцензування, які уповноважені виконувати функції з ліцензування різних видів господарської діяльності [80].

При оцінці проектів ліцензійних умов Державна регуляторна служба України віддає особливу увагу відповідності розробників принципам державної політики у сфері ліцензування. Особливий акцент зроблено на визначенні повного переліку документів, необхідних для додавання до заявки на отримання ліцензії, з орієнтацією на мінімальну кількість таких документів, яка була б достатньою лише для підтвердження виконання вимог відповідних ліцензійних умов. Крім цього, значна увага приділяється гарантуванню відповідності принципам державної політики у регулюванні господарської сфери, зокрема, забезпеченню прозорості та урахуванню громадської думки.

Як це передбачалося Законом № 222) до сьогоднішнього часу не було виконано вимогу Закону № 222, яка передбачала, що з моменту отримання рішення від органу ліцензування про видачу ліцензії, здобувач мав отримати дозвіл на здійснення конкретного типу господарської діяльності, яка підпадає під ліцензування, після внесення відповідної інформації до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (далі – Реєстр).

Підтримка передачі та внесення в Реєстр відомостей щодо ліцензування вимагає не лише затвердження відповідного нормативно-правового акту, але й розробки та запровадження спеціального програмного забезпечення для роботи Реєстру, а також підключення органів ліцензування до цієї системи. Проте,

відповідне програмне забезпечення для Реєстру не розроблене, органи ліцензування не мають з'єднання з цією системою.

У 2015 році були запропоновані зміни до Закону № 222, які стосувалися виключення певних положень, що передбачали внесення в електронному форматі до Реєстру інформації про рішення органу ліцензування щодо видачі, переоформлення та анулювання ліцензій. При цьому враховувалося, що право здобувача ліцензії на провадження певного виду господарської діяльності, яке підлягало ліцензуванню, вважалось здобутим з моменту прийняття рішення органом ліцензування щодо видачі або переоформлення ліцензії, а також публікації відповідної інформації на веб-сайті органу ліцензування.

Основні пункти Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців" від 26 листопада 2015 року № 835-VIII (далі – Закон № 835) орієнтовані на перетворення системи надання адміністративних послуг у галузі державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Це зроблено з метою узгодження з такими принципами надання адміністративних послуг, як прозорість та відкритість, оперативність та своєчасність, раціональне скорочення кількості документів та процедурних кроків, які необхідні для отримання адміністративних послуг, а також для забезпечення доступності та зручності для осіб, які звертаються за ними. Цей закон вносить зміни, зокрема до Закону № 222, що почав діяти з 1 січня 2017 року, спрямовані на впровадження нових підходів до регулювання правових відносин у сфері ліцензування різних видів господарської діяльності:

– ліцензійний документ у паперовій формі скасовується, а замість цього передбачається фіксація факту видачі ліцензії через внесення запису до Реєстру та громадських формувань. Відповідна інформація буде відображатися у виписці з цього реєстру, яка надається суб'єкту господарювання безоплатно;

– відмінено процедуру переоформлення ліцензії при зміні найменування юридичної особи (за умови, що зміна найменування не виникла внаслідок

реорганізації юридичної особи) чи особисті дані - прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи - підприємця. Замість цього, відповідна інформація відобразатиметься у Реєстрі та громадських формувань;

– з'являється можливість передачі суб'єктом господарювання документів до органу ліцензування у цифровому форматі через використання порталу електронних сервісів;

– повідомлення про прийнятті органом ліцензування рішення (такі як залишення без розгляду заяви про ліцензію, відмова у видачі ліцензії або видання ліцензії, анулювання ліцензії) у паперовому форматі скасовується, але ці рішення передбачається оприлюднювати на порталі електронних сервісів.

До початку 2017 року, згідно з заключними та тимчасовими положеннями Закону, передбачалася процедура наповнення Реєстру та громадських формувань інформацією про активні ліцензії та дозвільні документи, які були видані до цієї дати.

Натомість як вже зазначалося раніше, ця вимога не реалізована. Кожен орган ліцензування веде свій ліцензійний реєстр, який розміщується на офіційному сайті такого органу.

Отже, за останні роки система ліцензування пройшла значні трансформації (Додаток І): кількість видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, відчутно скоротилася, і було проведено значну роботу зі спрощення процедур отримання ліцензій.

Проблема правового регулювання діяльності дозвільних органів є однією з ключових проблем у сфері регуляторної політики країни, і розв'язання цієї проблеми стало основним стимулом для активізації реформування системи дозволів.

Ключовим етапом стало затвердженням Верховною Радою України 6 вересня 2005 року Закону України “Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності”– основоположного законодавчого акту, що визначає правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської

діяльності, встановлює порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру, та адміністраторів [49].

Мета цього законодавства полягає у регулюванні процедур видачі документів, які дозволяють здійснювати певні дії, а також у впровадженні ключових принципів державної політики у сфері дозволів для господарської діяльності. Дозвільна система в господарській сфері охоплює установлені законодавством відносини, що виникають між дозвільними органами, уповноваженими видавати документи дозвільного характеру, адміністраторами центрів надання адміністративних послуг та суб'єктами господарювання в контексті видачі дозвільних документів.

Цей Закон стосується дозвільних органів, адміністраторів, та суб'єктів господарювання, які мають намір здійснювати або вже здійснюють господарську діяльність. Термін "документи дозвільного характеру", визначення якого надано у статті 1 Закону, охоплює ліцензії, узгодження, свідоцтва та інші письмові документи, які надають право суб'єкту господарювання на здійснення певних дій у рамках його бізнесу. Іншими словами, ці документи дають можливість підприємствам або підприємцям виконувати певні заходи. Без таких документів суб'єктам загрожують відповідні санкції, оскільки їх дії будуть забороненими. Дозвільні документи можуть стосуватися різних об'єктів, таких як земельні ділянки, будівлі, приміщення, обладнання, послуги, а також можуть мати різні форми, наприклад: дозвіл на торгівлю, дозвіл від пожежної служби для роботи підприємства, дозвіл з питань охорони праці, дозвіл на розміщення рекламних конструкцій та інші документи, пов'язані зі здійсненням певних видів господарської діяльності. Важливо зазначити, що цей перелік не є вичерпним.

Цим Законом встановлюються правила, що вимагають виключно законодавчого регулювання для отримання документів дозвільного характеру, упорядковується порядок їх отримання та встановлюється адміністративна відповідальність для посадових осіб за порушення цього порядку. Впроваджуються принципи організаційної єдності та декларування, які є

розумними в економічно розвинених країнах. Основним завданням дерегуляції у дозвільній системі є скорочення кількості документів, необхідних для проведення господарської діяльності, та спрощення процедур при їх отриманні.

Законом України від 12.02.2015 р. № 191 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)” ліквідовано інститут дозвільних центрів та державних адміністраторів, а надання адміністративних послуг з видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності з 04.10.2015 року здійснюється через Центри надання адміністративних послуг[45].

Покращення ситуації у системі ліцензування та дозволів можна досягти, якщо вирішити внутрішні конфлікти та неузгодженості, які існують у Законі України "Про ліцензування видів господарської діяльності". Необхідно проводити навчальні заходи для працівників органів, що відповідають за ліцензування. Щодо дозвільної системи, перспективним є перехід частини документів дозвільного характеру на декларативний принцип і забезпечення ефективного функціонування оновленого Реєстру документів дозвільного характеру (який буде об'єднаний з Єдиним ліцензійним реєстром і Єдиним державним реєстром юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців).

2.4 Тест малого підприємництва (М - тест): проблемні питання та переваги при його використанні

Незважаючи на високі показники кількості виконання регуляторними органами обов'язковості проведення аналізу регуляторного впливу, якість підготовки такого аналізу залишається незадовільною на поточному етапі. Однією з причин цього є складність викладення та неструктурованість Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта, що ускладнює її сприйняття. Це часто призводить до необхідності внесення коригувань до прийнятих нормативно-правових актів, що свідчить про низький рівень якості початкового

документа. Наприклад, за період з січня по червень 2016 року Міністерство юстиції України оприлюднило 38 наказів, з яких 29 вносили зміни до чинного законодавства.

З урахуванням цього ДРС було розроблено оновлену Методику проведення аналізу впливу регуляторного акта, яку затверджено Постановою Кабінету Міністрів України “Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта” від 11.03.2004 № 308 [54].

Постановою Кабінету Міністрів України № 1151 від 16.12.2015 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта (далі – Методика) були внесені значні зміни: стандартизувалася форма аналізу регуляторного впливу (АРВ), посилили жорсткість вимоги до розрахунків витрат та вигід сторін регуляторного процесу, визначення прогностичних показників результативності та ефективності регуляторного акта. Також АРВ було доповнено окремим блоком – Тестом малого підприємництва (М-тестом), який дозволяє окремо визначити витрати малого та мікропідприємництва на виконання вимог запланованого регулювання.

Введення Методики регламентує необхідність дотримання регуляторними органами, "cost-benefit analysis" (оцінки витрат та економічних вигод) та М-тесту. Це допоможе гарантувати адаптацію національного регуляторного законодавства до вимог Європейського законодавства.

Однак у деяких випадках, навіть при чітких вказівках, які визначені у Методиці, органи влади не завжди дотримуються вимог законодавства.

Основними перевагами уточненої методики проведення аналізу дії регуляторного акту є:

- запровадження тесту малого бізнесу (М-тесту);
- виділення мікро- і малого підприємництва при аналізі витрат і втрат від дії нормативно-правового акта;

– визначення витрат суб'єктів господарювання, які виникають внаслідок дії регуляторного акту.

Технологія М-тесту, яку використовують країни Євросоюзу, дозволяє виконувати конкретні обчислення вартості регуляторного акта для бізнесу, використовуючи опитування підприємців та збір базових статистичних даних. Якщо аналіз виявляє негативний вплив регуляторного акта на малий бізнес, автору потрібно виключити певні категорії або звести до мінімуму вимоги.

Виділення мікро- та малих підприємств у процесі оцінки витрат та втрат від дії нормативно-правового акта дозволяє розробляти механізми компенсації для усунення перешкод для суб'єктів малого бізнесу. Визначення витрат суб'єктів господарювання, які виникають внаслідок дії регуляторного акта, надає змогу отримувати зворотний зв'язок і коригувати обсяг, терміни і вартість додаткових заходів, які здійснюють суб'єкти господарювання.

Принципи М-Тесту в Україні полягають у наступному:

1. Здійснення розробки державних регулювань з урахуванням принципу "Спочатку думай про малих".
2. Створення сприятливого середовища для малого та середнього бізнесу в державних органах.
3. Адаптація інструментів державної політики до вимог та потреб малого та середнього підприємництва

Основні положення М-Тесту базуються на визнанні того, що питома вартість обов'язкового державного регулювання для суб'єктів малого бізнесу значно вища, ніж для Середніх або великих підприємств, а також унітарних підприємств, в той час як складність знижується при зменшенні масштабу діяльності підприємства [**Помилка! Невідомий аргумент ключа.**].

Отже, інструмент М-Тесту в широкому арсеналі засобів державної регуляторної політики та стратегії розвитку підприємництва спрямований на:

- забезпечення пропорційного впливу у майбутніх ініціативах на законодавчому та адміністративному рівнях дотримання пропорційності впливу в майбутніх законодавчих і адміністративних ініціативах;

- досягнення результатів за допомогою державної політики при мінімізації витрат та зменшенні адміністративних обтяжень для малих та середніх підприємств;

- розробку та впровадження коригуючих заходів в рамках обов'язкового державного регулювання для мікро- та малих підприємств.

Діяльність М-тесту включає в себе:

- консультації з учасниками малого підприємництва стосовно регулювання;

- кількісний аналіз впливу регулювання на сферу малого бізнесу (за допомогою методики стандартних витрат);;

- розробку корекційних (пом'якшувальних) заходів у межах регулювання.

Основна перевага М-Тесту полягає у його здатності надавати кількісну інформацію, що перетворює процес аналізу регуляторного впливу на об'єктивний доказ, допомагаючи вибрати найбільш оптимальний варіант серед запропонованих альтернативних рішень. Безумовно, результати М-Тесту створюють підґрунтя для обґрунтування можливостей зменшення адміністративного навантаження на суб'єктів малого та мікропідприємництва.

Серед проблемних аспектів застосування М-тесту можна виділити наступні:

- нова версія методики стала відзначатися великим обсягом, складністю та потребою у більшому обсязі роботи для розрахунку показників. Попередня версія включала 13 пунктів для аналізу регуляторного впливу та 14 пунктів для оцінки результативності. У новій редакції з'явилися три додатки: аналіз впливу регулювання, фінансові витрати на управління регулюванням для великих та середніх підприємств, а також М-тест;

– бюджетні витрати на адміністрування регулювання для суб'єктів малого підприємництва, згідно з М-тестом, не враховують процедури, що стосуються надання консультацій суб'єкту малого підприємництва відповідним органом, хоча такі консультації можуть бути необхідні через складність розрахунків у покращеній методиці;

– параметри М-тесту не охоплюють різноманіття видів діяльності, що може впливати на витрати суб'єктів господарювання;

– неясна мета, яка стоїть за необхідністю здійснення повторної оцінки витрат суб'єктів малого підприємництва для коригування процедур. Проект регуляторного акта повинен узгоджувати всі нові компенсаторні механізми для суб'єктів малого підприємництва;

– пункт 7 Методики вміщує аспекти аналізу впливу нормативно-правового акту, які відсутні в додатках, такі як "оцінка впливу зовнішніх факторів на дію акта з визначенням і порівнянням позитивних і негативних обставин, що можуть впливати на виконання вимог акта; оцінка можливості впровадження і реалізація вимог акта органами влади та місцеві органи, фізичними та юридичними особами; опис механізму повної або часткової компенсації можливого збитку в разі настання очікуваних наслідків від дії акта".

Оновлена методика потребує перегляду, оскільки деякі її відомості можуть створити можливість виникнення випадкових помилок при застосуванні регуляторними органами, що, в свою чергу, може призвести до ухвалення неякісних нормативно-правових актів.

Однією з труднощів є те, що регуляторні органи часто не враховують або повністю не виконують вимоги уточненої методики, необхідної для проведення аналізу регуляторного впливу. Це стає наслідком ускладнення виконання нових вимог законодавства.

Для оцінки проведення аналізу регуляторного впливу регуляторними органами є цілком доцільним використовувати критерій достатності відображення різних сторін якісних та кількісних факторів при аналізі впливу

регуляторних проектів. Кількісний огляд проекту включає у себе аналіз витрат, що споживає кожен підприємець в сегменті великих та середніх підприємств окремо, оцінку бюджетних витрат на адміністрування регулювання для різних суб'єктів у цьому сегменті, а також оцінку М-тесту та інших показників результативності регуляторного акта на різних етапах його чинності

Для проведення кількісної оцінки можна виокремити такі складові:

- визначення всіх можливих альтернативних методів досягнення поставлених цілей;
- прогнозування очікуваних результатів прийняття акта, враховуючи витрати на виконання вимоги, що стосуються регулятивного документу для органів виконавчої влади або місцевого самоврядування;
- визначення показників результативності акта. Крім цього, у випадку, якщо неможливо врахувати кількісні значення показників результативності, вигід або витрат, слід надати їх текстовий опис.

Також, якщо неможливо визначити числові значення передбачуваних показників ефективності, користі чи витрат, відображається їх опис у текстовій формі.

Оцінка якості включає наступні складові:

- встановлення проблеми, яка потребує вирішення шляхом державного регулювання;
- визначення цілей, які повинні бути досягнуті за допомогою державного регулювання;
- визначення всіх можливих варіантів досягнення цих цілей;
- опис запропонованого механізму для вирішення виявленої проблеми;
- обґрунтування можливості досягнення цілей через введення регуляторного акту;
- виправдання обраного терміну дії акта;
- визначення заходів для відстеження результатів регулювання.

Отже, основною проблемою застосування нової методики аналізу регуляторного впливу на нормативно-правові акти є в повному або частковому порушенні регуляторними органами вимог чинного законодавства. Це проявляється у випадках оприлюднення аналізу регуляторного впливу на проекти за застарілою методикою, оскільки відсутній ефективний контроль, недостатньо кваліфікованого персоналу, а також існують проблеми у самому чинному законодавстві, включаючи:

- об'ємність і складність нової методики, що призводить до значних втрат часу на проведення аналізу впливу регуляторного акта (пошук статистичної інформації, відстеження тощо):

- зміст Додатків не забезпечує повноцінну оцінку за всіма пунктами Методики. Наприклад, у пункті 7 Методики немає елементів аналізу регуляторного впливу, що відсутні у Додатках;

- існує двозначність трактування деяких аспектів. В розділі IV Додатку 1, який стосується вибору оптимального варіанту досягнення мети, не пояснено, чи вважається варіант "залишити як є" альтернативою, часто обраною регуляторними органами;

- у розділі VIII Додатку 1 недостатньо чітко визначено "Визначення показників результативності дії регуляторного акта". Залишається відкритим, чи поняття "не менше трьох кількісних показників, які безпосередньо характеризують результативність дії регуляторного акта і підлягають контролю (відстеження результативності)" входить до переліку з чотирьох кількісних показників, визначених раніше в Методиці.

Основним аспектом є те, що М-Тест застосовується лише у випадках, коли вплив регуляторного акта на суб'єкти малого підприємництва становить понад 10% від загальної кількості суб'єктів господарювання. Отже, М-Тест представляє лише одну складову аналізу впливу нормативно-правового акту, концентруючись лише на витратах суб'єктів малого підприємництва. Решта аспектів, такі як користь та витрати для держави, користь для бізнесу, а також

користь та витрати для громадськості, продовжують підлягати окремому аналізу, як і раніше.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

3.1 Деретуляція як необхідна умова розвитку підприємництва в Україні

Державне регулювання виступає як інструмент впливу держави на економіку, який охоплює установлення загальних норм поведінки для учасників суспільних відносин та їх коригування відповідно до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Це необхідне явище, оскільки спрямоване на задоволення загальних потреб суспільства. Однак для досягнення оптимального ефекту, державне втручання повинно бути ефективним, уникаючи зайвого втручання. Задача розвитку економіки України полягає у перегляді рівня "присутності держави" у господарській сфері, щоб запобігти негативним наслідкам від надмірної державної участі.

Державне регулювання є засобом, яким держава впливає на економіку через встановлення загальних правил поведінки для учасників суспільних відносин та їх зміну залежно від зовнішніх та внутрішніх умов. Запровадження державного регулювання господарської сфери є важливим, оскільки спрямоване на задоволення загальних потреб суспільства. При цьому воно повинно бути ефективним, і рівень державного втручання має бути у межах необхідності. Сучасні вимоги для розвитку економіки України повинні ґрунтуватися на перегляді ролі держави в господарській сфері з метою уникнення негативних наслідків від перевищеної "присутності" держави.

Мета дерегулювання господарської діяльності полягає в створенні сприятливих умов для стабільного розвитку підприємництва в країні. Очікуваним результатом є покращення бізнес-клімату в Україні. Прийняття Закону України від 12.02.2015 №191-VIII "Про внесення змін до деяких

законодавчих актів України" з метою спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція)" спрощує процедуру створення та управління господарською діяльністю, скорочує терміни отримання дозволів і погоджень, зменшує вплив державних органів на функціонування підприємств, підвищує рівень захисту прав інвесторів і оптимізує механізми фінансування Державної реєстраційної служби.

Проведення реформ у сфері дерегуляції та розвитку підприємництва передбачає виправлення надмірного втручання держави взаємини з бізнесом та зайвого контролю над підприємницькою діяльністю. Основною метою реформи є зменшення тиску, який держава здійснює на бізнес шляхом спрощення процедур, зниження кількості органів контролю та частоти їх перевірок, анулювання непотрібних дозволів та ліцензій тощо.

План реформи включає три фази:

1. Усунення зайвих регуляторних бар'єрів, які ускладнюють функціонування бізнесу;

2. Впровадження механізму "регуляторної гільйотини", внаслідок чого відповідальність за обґрунтування необхідності регулювання перекладається на регулюючі органи;

3. Створення системи для запобігання виникнення нових зайвих регуляторних обмежень. На сьогодні визначені наступні напрями впровадження політики дерегуляції.

На даний момент зазначено основні шляхи реалізації дерегуляції:

– спрощення господарської діяльності шляхом скорочення кількості необхідних документів для отримання дозволів, процедур узгодження, а також переліку продукції, що потребує обов'язкової сертифікації в Україні;

– підвищення умов для бізнесу в Україні відповідно до критеріїв, що враховуються при оцінці DoingBusiness;

– загальне скорочення витрат, які суб'єкти господарювання здійснюють на виконання обов'язкових державних регуляторних вимог на 20% за п'ять років;

- зменшення кількості державних органів, які здійснюють регулювання та контроль;
- перехід від загальної системи всепоглинаючого контролю над усіма суб'єктами господарювання до впровадження системи державного контролю, орієнтованої на ризики;
- підтримка та розвиток сектору малих та середніх підприємств;
- забезпечення ефективного захисту прав приватної власності та узгодження норм українського законодавства з європейським законодавством стосовно захисту інвесторів (внутрішніх та зарубіжних) та кредиторів;
- Забезпечення адекватного виконання органами виконавчої влади вимог законодавства України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

Отже, стратегія дерегуляції включає комплекс заходів, спрямованих на удосконалення реєстраційних процедур, значне спрощення процедур отримання дозволів та ліцензій, полегшення механізмів контролю та перевірок, а також вдосконалення системи податкового адміністрування. Процес дерегуляції у сфері підприємницької діяльності триває протягом багатьох років в Україні. Однак, незважаючи на впроваджені заходи, їх тимчасовий вплив зумовлений тим, що загальне навантаження законодавства та обсяг нормативних актів, які регулюють підприємницьку діяльність, щорічно збільшуються. В той же час, нормативно-правове регулювання все ще має значні недоліки, які потребують корекції та доповнень до законодавчої бази.

Такі результати виникають з того факту, що перелік нормативних актів, які потрібно відмінити або змінити, визначаються чиновниками, які в більшості випадків зацікавлені у збереженні цих нормативних положень. Ці чиновники оцінюють пропозиції щодо скасування чи зміни певних норм і вигідно користуються надмірним регулюванням.

Політична нестабільність, слабка дотримання принципів правової держави та поширена корупція мають негативний вплив на імідж України та значно

погіршують її конкурентоспроможність. Проведення дерегуляції потребує аналізу реальної ситуації та фокусування на основних перешкодах для підприємництва. Важливо розуміти, що можливості будь-якої реформи обмежені: неможливо одночасно удосконалити всі сторони, бо це перевищує як організаційні, так і фінансові можливості. Результати дерегуляції свідчать про те, що деякі напрями не вирішують ті проблеми, які бізнес щорічно визначає як найважливіші. Наприклад, у наш час відкриття бізнесу вже не є значущою перешкодою. Навіть якщо процедура не є простою, порівняно з кращими світовими практиками, вона не сприймається підприємцями як головна перешкода, у порівнянні з оподаткуванням, отримання до фінансування або корупцією. При спрощенні процедур отримання ліцензій та скороченні переліку видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, переважно відміняються вимоги ліцензування для тих видів діяльності, які не мають значного впливу на систему ліцензування.

З Податкового кодексу України були виключені ряд положень, що стосуються визначення податкового зобов'язання при отриманні вироку за обвинувальним рішенням або завершенні кримінального розслідування з nereабілітуючими підставами. Також були уточнені умови та процедури доступу представників контролюючих органів для проведення перевірок.

Податкова політика в контексті дерегуляції характеризується зниженням кількості податків, впровадженням електронної форми сплати податків та іншими заходами. Однак, поки що не спостерігається тенденції до суттєвого зниження надмірної податкової тягарі, яка покладена на платників податків.

Підприємницька сфера в Україні потребує впровадження дерегуляції разом із створенням ефективного та прозорого регулювання, що забезпечить належні умови для підприємницької діяльності.

Оптимізація адміністративних процедур та уникнення корупційних проявів - важливі напрями для поліпшення бізнес-середовища в Україні.

1. Формування та впровадження нових правил у сфері підприємницької діяльності – це процес, який включає у себе не лише скасування неефективних регуляційних актів, але й систематизацію процедур створення регулюючих правил. Основна мета цієї систематизації – уникнення прийняття неефективних правил органами виконавчої влади та місцевого самоврядування. Знищення корупційних норм минулого управління сприятиме створенню нових, більш ефективних умов для підприємництва, сприяючи спрощенню процедур бізнесу.;

2. Поліпшення державної служби варто проводити, враховуючи завдання політики дерегулювання, і впроваджуючи такі методи взаємодії між органами виконавчої влади та місцевим самоврядуванням, які спрямовані на мінімізацію ініціатив для створення адміністративних перешкод.

3. Забезпечення доступності кредитних ресурсів для підприємств. Вартість кредитів має бути прийнятною для бізнесу, в пріоритеті для малого та середнього. Фінансові ресурси слід спрямовувати на підтримку розвитку підприємництва, включаючи зниження процентних ставок та сприяння пільговому кредитуванню, замість їх використання для покриття дефіциту бюджету.

4. Зменшення капітальних витрат для виплати заборгованості з ПДВ та авансових переplat податків. Практика, за якої держава безпідставно утримує обігові кошти, здійснюючи недозволений доступ до грошових потоків підприємств через систему авансових внесків та затримки у поверненні сплаченого підприємцями ПДВ, має бути припинена, оскільки це призводить до переplat підприємствами податків у більшому обсязі, ніж передбачено податковим законодавством.

5. Покращення державного планування і підтримки розвитку підприємництва через впровадження вдосконалені інструменти спостереження за заходами та впровадженням правових актів у сфері полегшення регуляції; розробка порівняльних показників та індикаторів функціонування підприємництва; підвищення ефективності головних регуляторів через

кількісний аналіз вигод та витрат (оцінка кількісного впливу регуляцій); створення методики для контролю та визначення монопольного становища; здійснення скоординованих заходів під час реалізації не конкурентних процедур держзакупівель.

6. Розроблення та впровадження ефективних інструментів підтримки підприємництва. У випадку несприятливості податкової системи для розвитку господарської діяльності, слід впроваджувати місцеві механізми, що компенсують ці недоліки, а також частково виправляють інші проблеми економіки, такі як корупція, несправність ринкових інститутів, нестача фінансових ресурсів і т. д. Наприклад, це може включати в себе створення ефективної системи податкових пільг і стимулів на місцевому рівні для сприяння розвитку підприємницької діяльності на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

7. Демоніполізація ринків. Монополізація ринків стала ключовою стратегією в господарській діяльності в нашій країні. Україна має цілий комплекс адміністративних бар'єрів, які ускладнюють розвиток конкуренції.

На сьогодні для України надмірна складність умов підприємницької діяльності стала не тільки проблемою розвитку, але й суттєвим чинником виживання держави. Саме тому її розв'язання має стати основним пріоритетом. Це передбачає необхідність усунення безмежної корупції та складнощів у бюрократичних процедурах у виконавчих органах та місцевому самоврядуванні. Результатом має стати сталий та суттєвий прогрес у покращенні бізнес-середовища в Україні, що дозволить їй поступово наблизитися до найкращих європейських практик.

Отже, підтримку розвитку підприємництва варто розглядати як найважливіший напрямок сучасної економічної політики держави. Проте, український механізм розвитку наразі знаходиться на етапі формування. Щоб виправити цю ситуацію, необхідні якісні зміни у системі державного

регулювання, включаючи механізми дерегуляції та зменшення тиску регуляторних норм на підприємництво.

Розумним підходом є використання моделі європейського планування політики у сфері підприємництва, що ґрунтується на визначенні обмеженої кількості конкретних заходів для досягнення обмеженого переліку цілей у певному напрямку. Головним завданням реформи дерегуляції варто зробити активізацію підприємницької діяльності шляхом припинення корупції та зменшення бюрократії. Це сприятиме відновленню позитивної динаміки економічного зростання та покращить умови для бізнесу в Україні.

3.2. Громадський контроль за регуляторною діяльністю

Участь суспільства у формуванні нормативних актів державними органами є важливою та очікуваною практикою в сучасних демократичних системах, таких як Європейський Союз та США. Варто відмітити у відповідності до Закону України "Про принципи державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", передбачено активну участь громадян у процесах дерегуляції, врахування поглядів підприємців, представників громадських організацій, професійних спілок, науковців та інших спілок громадян. Крім цього, одним з головних принципів регуляторної політики, закріпленим у цьому Законі, є принцип прозорості та врахування громадської думки. Цей принцип передбачає:

- публічність дій регулюючих органів на всіх етапах їхньої регуляторної діяльності для громадян, їхніх об'єднань та суб'єктів господарювання;
- обов'язковий розгляд ініціатив, зауважень та пропозицій, що надходять у встановленому порядку від фізичних та юридичних осіб чи їх об'єднань регуляторними органами;
- гарантоване та своєчасне повідомлення фізичних та юридичних осіб про прийняті регуляторні акти, їх об'єднань;

– інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності.

Останнім часом стало нормою проведення громадських слухань та "круглих столів", де беруть участь представники влади, громадськості та бізнес-спільноти. Ці заходи стали поширеними як на рівні місцевого самоврядування, так і на рівні центральних виконавчих органів та у Верховній Раді України. Незважаючи на важливість усних форм спілкування, коли учасники висловлюють свої погляди на проблему, виникла потреба впровадження більш спеціалізованих форм спілкування, таких як письмові консультації з представниками громадськості та підприємств. Проведення таких письмових консультацій стосовно кожного проекту регуляторного акта чітко визначено, вимагаючи владу здійснювати ці консультації, а громадськості має бути надано право на участь у них. Практично всі етапи регуляторного процесу передбачають консультації, забезпечуючи це вимогою органів влади оприлюднювати інформацію про свою регуляторну діяльність.

У цей момент виникають труднощі у забезпеченні права громадськості на участь у прийнятті рішень регулюючими органами, що вимагає подальшого підсилення співпраці між громадськими організаціями, об'єднаннями підприємців та органами виконавчої влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання. Громадяни, суб'єкти господарювання, їх об'єднання, наукові установи, а також консультативно-дорадчі органи відповідно до ст. 6 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" [22] мають право:

– подавати до регуляторних органів пропозиції про необхідність підготовки проектів регуляторних актів, а також про необхідність їх перегляду;

– брати активну участь у розробці проектів регуляторних актів;

– надавати коментарі й рекомендації стосовно викладених проектів регуляторних актів;

– приймати участь у дискусіях, що торкаються питань регуляторної сфери;

- проводити аналіз результатів впровадження регуляторних актів;
- прогнозувати можливі наслідки втілення проектів регуляторних актів;
- вносити пропозиції щодо перегляду регуляторних актів;
- отримувати відповіді від органів регулювання на запити про їх регуляторну діяльність.

Паралельно з цим, існують норми законодавства, які передбачають обов'язок публікації проектів регуляторних актів. Наприклад, якщо такий проект не був оприлюднений, це призводить до неможливості прийняття або схвалення відповідного регуляторного акта. Така процедура обговорення має на меті створити можливість для спеціалістів ретельно розглянути майбутнє рішення, здійснити аналіз, зібрати необхідну інформацію, обговорити різні варіанти вирішення питання та підготувати прогнозовані результати.

У той же час, важливо підкреслити, що наразі є відкрите питання щодо необхідності того, щоб регулюючі органи обов'язково враховували пропозиції громадськості при ухваленні регуляторних актів. Це фактично призводить до ігнорування поглядів громадськості, використання неефективних та потенційно шкідливих для господарської діяльності методів регулювання. Згідно зі частиною 7 статті 9 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", усі відмітки та рекомендації, які надійшли щодо проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу, повинні бути обов'язково розглянуті розробником цього проекту протягом встановленого строку. Результати цього розгляду передбачають врахування отриманих зауважень і пропозицій розробником проекту регуляторного акта повністю або частково, або ж їх мотивоване відхилення.

Аналіз регуляторних актів проводиться робочими комісіями з оцінки їх відповідності принципам державної регуляторної політики, які включають доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність, прозорість та врахування громадської думки. Особливе занепокоєння суб'єктів

господарювання викликає саме аспект уваги до громадської думки в останні часи [53].

Сучасний етап становлення бізнесу в країні вимагає активізації громадських організацій та посилення їхньої ролі у формуванні та втіленні державної політики в галузі господарювання. Органи державної влади, що мають на увазі сприяння розвитку підприємництва, через обмежені фінансові можливості не завжди можуть повністю виконати свої завдання. Тому важливо, щоб державні органи спиралися на спільноти підприємців, підтримували їхні ініціативи й пропозиції, забезпечували оперативну інформацію щодо поточного стану національної економіки та потреб суб'єктів господарювання. Також ці органи мають делегувати об'єднанням підприємців певні повноваження з впровадження заходів державної економічної політики, розгляду проектів рішень державних органів щодо відповідних питань, а також виконання експертних функцій у сфері інвестиційних проектів і аналізу проектів законодавчих актів.

Контроль за діяльністю органів у сфері господарювання реалізується через громадський моніторинг та громадську експертизу. Громадський моніторинг – це систематичне спостереження за регуляторною діяльністю протягом певного періоду для перевірки її відповідності бажаним результатам. Основна мета полягає в прийнятті ефективних регуляторних актів, зменшенні втручання владних органів у господарську діяльність суб'єктів та спонуканні до легальної господарської діяльності та детінізації підприємництва. Громадський моніторинг – це надійний засіб виявлення відхилень від стратегічних планів, спрямований на підвищення прозорості та відповідальності владних органів, а також на підтримку суспільних реформ шляхом виявлення недоліків та впровадження змін в існуючі практики та процедури управлінських рішень.

Функції держави у сфері сприяння розвитку підприємництва можуть бути успішно реалізовані за участі громадських об'єднань підприємців, що призведе до прискорення ухвалення та втілення управлінських рішень та зменшення

витрат бюджету на їхню реалізацію. Об'єднання підприємців, бізнес-асоціацій та громадських організацій можуть впливати на рівень і якість дотримання вимог законодавства у формуванні регуляторної політики в галузі господарювання. Враховуючи складнощі розуміння формулювань законів, особливо на початкових етапах їх впровадження, участь громадськості може бути вкрай ефективною, особливо щодо якісного аналізу впливу регуляторних заходів та оцінки їх ефективності.

Громадська експертиза роботи регуляторних органів визначається як ключовий елемент демократичного управління країною, що охоплює процес проведення оцінки їхньої діяльності, ефективності в ухваленні регуляторних актів та висування пропозицій щодо вирішення проблем у сфері господарювання. Основною метою громадської експертизи є підвищення ефективності державної регуляторної політики шляхом врахування громадської думки під час підготовки та ухвалення регуляторних актів. Суть громадської експертизи полягає у ретельному розгляді окремих проектів регуляторних актів у сфері господарювання.

Потрібно відзначити, що хоча громадськість має право вносити зауваження та пропозиції до оприлюднених проектів регуляторних актів та брати участь у відкритих обговореннях, це зазвичай дозволяє лише реагувати на ініціативу органів управління, але не надає можливості вплинути значно на їх зміст. Також право громадськості подавати пропозиції щодо необхідності створення або перегляду проектів регуляторних актів повністю залежить від бажання регуляторного органу співпрацювати із громадськістю. Деякі обмеження стосовно участі громадськості у розробці проектів регуляторних актів передбачені законодавством, проте чітке визначення таких випадків відсутнє у чинному законодавстві.

З іншого боку, право громадськості бути залученою регуляторними органами до участі у підготовці аналізів регуляторного впливу, формуванні експертних висновків про цей вплив та виконанні заходів щодо моніторингу

результатів регуляторних актів, дійсно дає можливість громадськості здійснювати певну роботу за сприянням регуляторного органу, однак це звичайно не надає значного впливу на зміст проекту такого акта. Часто підготовлені громадськістю версії регуляторних актів залишаються без уваги, що, у свою чергу, призводить до зниження зацікавленості громадськості у подальшій участі.

Право громадськості на самостійне проведення аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів, реалізованих регуляторними органами, а також на відстеження результатів реалізації цих актів, формулювання зауважень та пропозицій регуляторним органам або відповідним органам, що на основі аналізу звітів про результативність регуляторних актів приймають рішення щодо необхідності їх перегляду, є одним з найменш використовуваних прав громадськості. Рівночасно, важливою є можливість отримання відповідей від регуляторних органів на звернення, подані згідно з встановленими законом процедурами, а також інформації про їх регуляторну діяльність.

На регіональному рівні активна участь громадськості у регулюванні залишається недостатньою. Це пояснюється тим, що місцеві та регіональні владні структури виявляють значну закритість. Щоб вирішити цю проблему, необхідно запровадити громадський контроль за дотриманням державної регуляторної політики на рівні регіонів. Це може включати в себе створення та правове регламентування процесів співпраці регуляторних органів з громадськістю та підприємствами. Також потрібно внести зміни до чинного законодавства для закріплення права громадськості ініціювати проекти регуляторних актів та зобов'язати регуляторні органи розглядати такі проекти. Важливо вирішити невідповідності між чинними законами та діяльністю регуляторних органів, а також впровадити систему моніторингу регуляторної діяльності для вчасного виявлення неефективних та невдало прийнятих регуляторних актів.

Отже, можна зазначити, що у сучасній Україні підвищення активної участі громадськості у функціонуванні регуляторних органів є важливим напрямком вдосконалення державної регуляторної політики в сфері економіки. Однак, для подальшого поліпшення ситуації в цьому плані, варто розглянути наступні можливі кроки удосконалення нормативно-правових актів:

- зміцнити гарантії стосовно своєчасного повідомлення регуляторними органами про стадії розробки проектів регуляторних актів;

- посилити зобов'язання розробників регуляторних актів щодо уважного врахування пропозицій.

- забезпечити можливість адміністративного оскарження (в апеляційних регуляторних комісіях) та судового контролю у випадках недобросовісного відхилення пропозицій громадськості.

- забезпечити можливість судового захисту колективних інтересів громадськості за допомогою недержавних організацій.

ВИСНОВКИ

Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності є важливою як для держави, так і для підприємців, оскільки вона не лише забезпечує організаційні процедури управлінської діяльності, а й, в певній мірі, сприяє узгодженню публічних та приватних інтересів у господарській сфері.

У магістерській роботі розглянуто принципи формування та запропоновано шляхи оптимізації державної регуляторної політики, спрямованої на регулювання господарської діяльності в Україні. Засновуючись на результаті проведеного дослідження, сформульовано ряд висновків та рекомендацій, які мають важливе теоретичне й практичне значення.

1. Регуляторна політика включає державно-управлінські, правові та економічні аспекти, тому у сучасних дослідженнях відсутня однозначна дефініція цього поняття. Важливим елементом успішності регуляторної політики є її принципи, які лягли в основу цієї стратегії. Більшість заявлених принципів в українському законодавстві в цілому відповідають загальноприйнятим принципам регуляторної політики в провідних країнах. Але деякі з них не відповідають вже існуючим принципам та не вирішують завдань регуляторної політики, наприклад, принципи гнучкості та швидкості суперечать принципу передбачуваності. Отже, з огляду на сучасні тенденції у розвитку економіки, принципи регуляторної політики потребують уточнення.

2. . Проведений аналіз свідчить про те, що протягом етапу будівництва нашої країни нормативно-правове забезпечення державної регуляторної політики України у галузі господарювання пройшло значний і складний період розвитку, внаслідок чого з'явилися більш сприятливі умови для здійснення господарської діяльності, а також були інтегровані в Україні європейські підходи у сфері делегування функцій від держави до суб'єктів господарювання.

3. Аналіз показує, що наша країна у процесі формування державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності пройшла значний та

складний етап розвитку. Цей шлях мав за наслідок створення більш сприятливих умов для здійснення господарської діяльності та впровадження європейських підходів у делегуванні функцій держави суб'єктам господарювання в Україні.

4. Один зі способів підвищення ефективності проведення державної регуляторної політики в Україні полягає у використанні позитивного досвіду провідних країн світу. Необхідно зміцнити участь в належному використанні регуляторного досвіду Європейського Союзу недержавних установ у регуляторному процесі та впроваджувати додаткові інструменти для забезпечення прозорості регуляторного процесу. Це передбачає практику поширення регуляторних пропозицій. Доцільним є впровадження регуляторних заходів для створення сприятливого та збалансованого середовища для діяльності суб'єктів господарювання. Наприклад, розвиток ринкової інфраструктури для потреб малих та середніх підприємств, включаючи створення дієвих бізнес-інкубаторів. Актуальним є вдосконалення регуляторного механізму у сфері іноземних інвестицій, яке включає закріплення національних інтересів на законодавчому рівні та встановлення процедур для схвалення іноземних капіталовкладень у стратегічно важливі галузі національної економіки.

5. Аналіз регуляторної політики органів влади виявив, що, хоча кількісні показники виконання вимог регуляторного законодавства досить високі, якість виконання залишає бажати кращого, зокрема у частині необхідності проведення аналізу регуляторного впливу для кожного проекту регуляторного акта. Крім того, місцеві органи влади обмежуються лише визнанням неефективності регуляторних актів, не вживаючи при цьому жодних конкретних дій щодо їх скасування або перегляду.

6. За останні роки дозвільна система та система ліцензування відчували значні зміни, зокрема спостерігається скорочення кількості видів діяльності, що підлягають ліцензуванню та отриманню дозволів, також велика робота проведена у напрямку спрощення процедур отримання ліцензій та документів

дозвільного характеру. Основним подальшим напрямком дерегуляції у цій системі є зменшення кількості документів, що необхідні для отримання дозволів і ліцензій у господарській сфері, яку вимагаються у суб'єктів господарювання, перехід на взаємодію між органами влади без залучення суб'єкта звернення (отримання довідок, погодження документів, підтвердження реєстрації тощо) та спрощення процедур, пов'язаних із цими процесами. Є перспектива перенесення деяких документів, які стосуються дозвільної сфери, на декларативний принцип. Доцільним є створення єдиної електронної інформаційної системи (єдиного реєстру), яка об'єднає Реєстр документів дозвільного характеру, Єдиний ліцензійний реєстр та Реєстр.

7. Основною метою впровадження М-Тесту, як у ЄС, так і в Україні, полягає у зниженні витрат державного регулювання для малих бізнесів. Головні переваги М-Тесту включають можливість надання конкретних числових даних, що перетворюють аналіз впливу регуляторних рішень у певний доказовий матеріал і дозволяють обрати оптимальний варіант серед різних альтернативних рішень. Крім того, результати М-Тесту дають підставу для обґрунтування можливості спрощення адміністративного тиску на сектор малого бізнесу.

8. Деретуляція підприємницької сфери в Україні триває протягом багатьох років. У сучасний час, стратегія дерегуляції включає комплекс заходів, спрямованих на модернізацію системи реєстрації, значне спрощення процедур отримання дозволів та ліцензій, полегшення проведення контрольних заходів і перевірок, а також вдосконалення системи оподаткування. Головною метою реформи дерегуляції є активізація підприємницької діяльності через приборкання корупції та зменшення бюрократичних перешкод.

9. Для зміцнення ролі громадськості в функціонуванні регуляторних органів, як одного із шляхів удосконалення державної регуляторної політики в економіці, цілком доцільним є підвищення гарантій на законодавчому рівні. Це може включати зміцнення процедур для своєчасного повідомлення регуляторними органами про виникнення проектів регуляторних актів і

врахування пропозицій, внесених розробниками цих актів. Крім цього, важливим є забезпечення можливості оскарження в апеляційних регуляторних комісіях або судовим шляхом необґрунтованих відхилень пропозицій громадськості. Також важливим є гарантування права судового захисту недержавними організаціями, що представляють колективні інтереси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України “Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році” Горбулін В. П. та ін. Нац. ін-т стратег. дослідж. – К. : НІСД, 2015. – 679 с.
2. Андріаш В.І. Техніки е-участі громадськості / В.І. Андріаш // Наукові праці. – Т.4. – 2009. – С. 111-118.
3. Багашова Н.В. Бізнес-інкубатори: світовий та вітчизняний досвід створення та функціонування [Текст] / Багашова Н.В. // Науковий вісник Херсонського національного університету. – 2015. – Вип. 11. – Част.1. – С.60-63.
4. Балабенко О. В. Удосконалення механізму реалізації регуляторної політики держави: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03 [Текст] / О. В. Балабенко // Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2008. – 20 с.
5. Бережний Я.В. Передумови та пріоритети реформування державної політики розвитку підприємництва в Україні [Текст] / Я. В. Бережний, З. С. Варналій, Т. Г. Васильців та ін. – Київ: НІСД, 2014. — 73 с.
6. Белкін Л. М. Актуальні проблеми підвищення ролі громадянського суспільства в забезпеченні якості нормативно-правових актів [Текст] / Л. М. Белкін // Економіка будівництва і міського господарства. – 2010. – № 3. – Т. 6. – С. 109-117.
7. Варналій З. С. Державна регуляторна політика в сфері малого підприємництва [Текст] / З. С. Варналій, І. С. Кузнецова. – К., 2002. – 243 с.
8. Ващенко К.О. Регуляторна діяльність в Україні: планування, обґрунтування, обговорення, відстеження [Текст] / Ващенко К.О., Мірошніченко О.М., Барчук І.Г., Гринчук Т.В., Кемпл Б., Богданова Г.В., Гопцій З.В., Олєфірова О.В., Піщевець О.Є., Яйченя О.П. – К., 2008. – 156 с.
9. Вдовиченко Л. Ю. Механізм здійснення регуляторної діяльності її суб'єктами: стан та існуючі проблеми [Текст] / Л. Ю. Вдовиченко //

Ефективність державного управління : зб. наук. пр. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2013. – Вип. 36 – С. 189-199.

10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144-202.

11. Деякі питання дерегуляції господарської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.01.2015 № 42 [Текст] // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 25-45. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція) : Закон України від 12.02.2015 № 191 // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 21.

12. Дніпренко Н. К. Громадський моніторинг, громадська експертиза та громадський контроль: функціональний аналіз і європейські традиції 220 застосування / Н. К. Дніпренко // Державне управління: теорія та практика. – 2012.

13. Душейко Д.М. Еволюція, предмет та роль регуляторної політики в розвитку малого та середнього підприємництва [Текст] / Д.М. Душейко // Науковий вісник Херсонського держ. університету. – Вип. 13. – Част. 4. – 2015. – С. 108-111.

14. Жулінська О. Проблеми дотримання принципів державної регуляторної політики [Текст] / О. Жулінська // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України / за заг. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. – Вип. 32. – С. 122-128.

15. Клименко О. В. Адміністративно-правове забезпечення балансу публічних і приватних інтересів у державному регулюванні господарської діяльності [Текст] / О.В. Клименко // Митна справа. – 2015. – № 3. – Ч. 2. – С. 140-146.

16. Клименко О. В. Зміст адміністративно-правового забезпечення регуляторної політики України у сфері господарювання [Текст] / О. В. Клименко // Наука і правоохорона. – 2014. – № 4 (26). – С. 100-107.

17. Колесніков О. А. Державна регуляторна політика: господарсько-правовий аспект [Текст] / О. А. Колесніков // Економічна теорія та право. – № 1(24). – 2016. – С. 149- 158.

18. Колісніченко Т.П. Напрями удосконалення державного регулювання підприємницької діяльності / Т.П. Колісніченко.

19. Колупаєва І.В. Державна регуляторна політика: сутність та принципи формування [Текст] / І. В. Колупаєва // Проблеми економіки – 2013. – № 4. – С. 99-107.

20. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Текст] // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1 (Спец. випуск). – Стор. 15. – Ст. 25-98.

21. Указ Президента України № 816/2007 від 03.09.2007 «Про Концепцію вдосконалення державного регулювання господарської діяльності:» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/816/2007>

22. Коротенко Н. П. Порівняльна характеристика ДРЕ в Україні та країнах ЄС. [Текст] / Н. П. Коротенко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 2. – С. 4-13.

23. Крайник О.П. Вплив громадських організацій на формування державної регуляторної політики у сфері підприємництва [Текст] / Крайник О.П. // Наукові записки. – 2011. – № 4(37). – С.22-29.

24. Літвінов О. Здійснення державної регуляторної політики органами місцевого самоврядування [Текст]: практ. посіб. / О. В. Літвінов, Н. М. Літвінова, Н. В Стаднійчук та ін. / за заг. ред. О. В. Літвінова. – Д. : Моноліт, 2012. – 100 с.

25. Літвінов О. В. Прискорений перегляд регуляторних актів органів місцевого самоврядування в Україні: проблеми реалізації / О. В. Літвінов // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2011. – Вип. 2 (6).

26. Літвінов О. В. Реалізація державної регуляторної політики органами виконавчої влади / О. В. Літвінов, Д. В. Ляпін [Текст] // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2005. – Вип. 1 (19). – С. 153-170.

27. Літвінов О. Регуляторна гільйотина: недоліки та переваги [Текст] / О. Літвінов // Акт. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. / редкол.: С. Серьогін та ін. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2005. – Вип. 3 (21). – С. 27-35.

28. Літвінов О.В. Роль інформаційної відкритості органів влади у здійсненні державної регуляторної політики / Літвінов О.В., Кіян С.О.

29. Ляпін Д. Лібералізація економіки та розвиток малого підприємництва в Україні [Текст] / Д. Ляпін // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2009. – № 5. – С. 66-74.

30. Ляпін Д. Нові можливості регуляторної політики: для неурядових та бізнес-асоціацій [Текст] / Дмитро Ляпін, Максим Середа // Київ: USAID Лев. – 2015. – 72 с.

31. Ляпін Д.В. Тест малого підприємництва (М-тест): практичний посібник [Текст] / Д.В. Ляпін // Центр комерційного права– 2015. – 64 с.

32. Ляпіна К. Регуляторна політика: нові можливості [Текст] / К. Ляпіна, Д. Ляпін, Я. Демченков. – К. : Інститут конкурентного суспільства, 2004. – 170 с.

33. Малига В. А. Регуляторна політика як напрям вдосконалення правового регулювання господарських відносин [Текст] / В. А. Малига // Наше право. – 2011. – №1. – Ч.2. – С. 131–137

34. Малишко В.М. Державна регуляторна політика у сфері господарської діяльності [Текст] / Малишко В.М., Скринська І.В. // Актуальні проблеми публічного та приватного права. – 2014. – №. – С. 118-123.

35. Малышев Н. Эволюция регуляторной политики в странах ОЕСР

36. Мельник В. П. Деретуліруванне хозяйствованія як теоретическая і практыческая праблема [Текст] / В. П. Мельник, Т. В. Голикова // Научные труды Донецкого национального технического университета. – Серия “Экономическая”. – Донецк : ДонНТУ, 2012. – Выпуск 41. – С. 105-115.

37. Мещеряков А. А. Регуляторна політика як складова забезпечення економічної безпеки в Україні [Текст] / А. А. Мещеряков, С. В. Сопотян // Вісник Академії митної служби України. – Серія: Економіка. – 2011. – № 1. – С. 34-39.

38. Молдован О. Якими мають бути перші кроки уряду для покращення бізнес-клімату України? [Електронний ресурс] / Олексій Молдован // Український союз промисловців і підприємців. — Режим доступу :<https://uspp.ua/inicziativi/business-consulting/yakimi-mayut-buti-pershi-kroki-uryadu-dlya-pokrashhennya-biznes-klimatu-ukraini>.

39. Осадча Н. В. Цілі, завдання та принципи регуляторної політики в митній сфері [Текст] / Н. В. Осадча, В. І. Ляшенко // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 1(19). – С. 69-82.

40. Павліщенко І.Б., Босик О.В. Державне регулювання підприємництва в Україні: напрямки та пріорітети [Текст] // Національний лісотезнічний університет України. – Науковий вісник. – 2007. – Вип 17.1. – С. 258-253.

41. Пивоварчук Л. В. Регіональна регуляторна політика та розвиток малого підприємництва [Текст] / Л. В. Пивоварчук // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції: Збірник наукових праць. – 2010. – № 3. – С. 83-92.

42. Погрібняк М. А. Запровадження регуляторної політики в Україні та державах Європейського Союзу [Текст] / М. А. Погрібняк // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при

Президентові України / за заг. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. – Львів: ЛІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 12.

43. Покатаєва О.В. Методи державного регулювання підприємницької діяльності [Текст] // Економіка та держава. – 2008. – №1. – С. 89-91.

44. Пономарьова Л.С. Бізнес-асоціації в Україні як суб'єкти регуляторної політики та самоорганізація підприємництва / Пономарьова Л.С.

45. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення умов ведення бізнесу (дерегуляція): Закон України від 11.07.2015 №191-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-19>.

46. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу: Закон України від 15.04.2014 № 1206-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-18>.

47. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення обмежень у провадженні господарської діяльності: Закон України від 20.06.2013 №353-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-18>.

48. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.

49. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>.

50. Про експертно-апеляційну раду при Державній службі з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.11.2000 № 1669 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1669-2000-%D0%BF>.

51. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.

52. Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва: Указ Президента України № 89/2000 від 22.01.2000 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/89/2000>.

53. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>.

54. Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта: Постанова Кабінету Міністрів України № 308 від 11.03.2004 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2004-п>.

55. Про затвердження плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 357-р [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2015-%D1%80>.

56. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.11.2008 № 976 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF>.

57. Про лібералізацію підприємницької діяльності та державну підтримку підприємництва: Указ Президента України № 779/2005 від 12.05.2005 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779/2005>.

58. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.

59. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 № 877-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-v>.

60. Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування: Закон України від 14.12.2010 № 2784-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2784-VI>.

61. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

62. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь / К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін, В. М. Геєць, Е. М. Кужель, О. В. Лібанова та ін. – К. : Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.

63. Про Стратегію сталого розвитку Україна – 2020: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

64. Проценко Т. О. Державна регуляторна політика: етапи реформи й сучасний стан [Текст] / Т.О. Проценко, О. О. Награбовий // Наука і правоохорона. – 2009. – №4. – С. 209-219.

65. Регуляторна реформа в Україні: напередодні нового етапу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icps.com.ua/pub/files/32/34/ps_ukr_199906_06.pdf.

74. Шпаков В.В. Законодавча політика держави щодо удосконалення механізму державного регулювання / В.В. Шпаков // Економічна теорія та право. – 2016. – № 2 (25). – С. 236-247.

75. Шульга А. В. Засоби підвищення ефективності регуляторної політики у країнах ЄС [Текст] / А. В. Шульга // Збірник наукових праць Наукового вісника Академії муніципального управління: Серія “Управління”, 2014. – Вип. 2. – С. 285- 299.

76. Юлдашев О. Проблеми вдосконалення державної регуляторної політики в Україні [Текст] / О. Юлдашев // – К. : МАУП, 2005. – 336 с.

77. Ясіновська І. Ф. Державна регуляторна політика в сфері підприємництва та її вплив на діяльність суб’єктів господарювання [Текст] / І. Ф. Ясіновська // Інноваційна економіка: всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 5 (31). – С. 312-315.

78. Постанова Кабінета Міністрів України від 24 грудня 2014 р. № 724 м. Київ «Деякі питання Державної регуляторної служби України» [Текст].

79. Постанова Кабінета Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 м. Київ «Питання Міністерства економічного розвитку і торгівлі» [Текст].

80. Постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 року № 609 «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» [Текст].

81. Звіт Державної регуляторної служби України за 2015 рік: <https://www.drs.gov.ua/press-room/zvit-derzhavnoyi-regulyatornoyi-sluzhby-ukrayiny-za-2015-rik/>

82. Аналітичний звіт про роботу ДРС у 2016 році: <https://www.drs.gov.ua/press-room/analichnyj-zvit-pro-robotu-drs-u-2016-rotsi-2/>

83. Аналітичний звіт ДРС за 2017 рік: <https://www.drs.gov.ua/press-room/analichnyj-zvit-drs-za-2017-rik/> Аналітичний звіт ДРС за 2018 рік: <https://www.drs.gov.ua/press-room/analichnyj-zvit-drs-za-2018-rik/>

84. Аналітичний звіт ДРС за 2019 рік: <https://www.drs.gov.ua/press-room/analichnyj-zvit-drs-za-2019-rik/>

85. Аналітичний звіт ДРС за 2020 рік: <https://www.drs.gov.ua/press-room/analichnyj-zvit-drs-za-2020-rik/>

86. Аналітичний звіт Державної регуляторної служби України за 2021 рік: <https://www.drs.gov.ua/press-room/analichnyj-zvit-drs-za-2021-rik/>

87. Аналітичний звіт Державної регуляторної служби України за 2022 рік:

<https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/PUBLICHNYJ-ZVIT-2022 TEKST.pdf>; https://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/Zvit-2022_compressed.pdf

Додаток А

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2017 по 26.12.2017

(розгляд апеляцій та інших скарг здобувачів ліцензії, ліцензіатів на дії органу ліцензування або інших заявників щодо порушення законодавства у сфері ліцензування, відповідно до пункту 1 частини 2 статті 5 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кіл-ть скарг	результат розгляду скарги			
		Задоволено	Відмовлено	Перенесено	знято з розгляду
ДАБІ	37	7	15	2	13
Мін. екології та природних ресурсів України	32	18	10	3	1
Нац.комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	15	7	5	3	0
Держ.служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	14	10	2	0	2
Нац.комісія з цінних паперів та фондового ринку	12	7	3	1	1
Міністерство соціальної політики України	5	1	1	0	3
Держ.служба України з безпеки на транспорті	4	0	2	0	2
Міністерство внутрішніх справ України	3	0	2	0	1
Київська МДА	3	1	0	1	1
Міністерство охорони здоров'я України	2	0	1	0	1
Міністерство фінансів України	1	1	0	0	0
Кіровоградська ОДА	1	1	0	0	0
Тернопільська ОДА	1	1	0	0	0
Черкаська ОДА	1	0	1	0	0
ВСЬОГО	131	54 (56%)	42 (44%)	10	25

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2017 по 26.12.2017

(розгляд звернень органів ліцензування або спеціально уповноваженого органу з питань ліцензування щодо проведення позапланових перевірок додержання ліцензіатами вимог ліцензійних умов на підставах, передбачених пунктами 4 та 5 частини дев'ятої статті 19, пунктом 2 частини 2 статті 5 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кіль-ь звернень	результат розгляду	
		Погод-жено	не погоджено, у т.ч. у зв'язку із відсутністю повноважень Ради
Міністерство соціальної політики України	38	20	18
Нац.комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комун. послуг	22	16	6
ДАБІ	20	15	5
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	17	10	7
Міністерство внутрішніх справ України	13	7	6
Мін. екології та природних ресурсів України	13	1	12
Державна інспекція України з безпеки на наземному транспорті	8	3	5
Обласні, Київська МДА	2	1	1
Міністерство охорони здоров'я України	1	1	-

Нац.комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	1	1	-
ВСЬОГО	135	75 (56%)	60 (44%)

Додаток В

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2018 по 27.12.2018

(розгляд апеляцій та інших скарг здобувачів ліцензії, ліцензіатів на дії органу ліцензування або інших заявників щодо порушення законодавства у сфері ліцензування, відповідно до пункту 1 частини 2 статті 5 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кіль- скарг	результат розгляду скарги			
		задово- лено	відмов- лено	перене- сено	знято з розгляду
Мін.екології та природних ресурсів України	26	12	4	8	2
Нац. комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	16	0	10	5	1
ДАБІ	16	4	3	4	5
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	10	2	7	0	1
Держ.служба України з безпеки на транспорті	9	5	4	0	0
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	7	0	4	3	0
Міністерство внутрішніх справ України	4	2	2	0	0
Служба безпеки України	3	1	0	2	0
Міністерство освіти і науки України	2	2	0	0	0
Нац. комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	1	1	0	0	0

Міністерство охорони здоров'я України	1	1	0	0	0
Державна служба України з надзвичайних ситуацій	1	0	0	0	1
Київська міська державна адміністрація	1	0	0	0	1
ВСЬОГО	97	30 (47%)	34 (53%)	22	11

Додаток Г

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2018 по 27.12.2018

(розгляд звернень органів щодо проведення позапланових перевірок
додержання ліцензіатами вимог ліцензійних умов на підставах, передбачених
пунктами 2,4 та 5 частини дев'ятої статті 19 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кіль- зь зверне нь	результат розгляду		
		погоджен о	не погоджено, у т.ч. у зв'язку із відсутністю повноважень Ради	знято з розгля ду
Державна архітектурно-будівельна інспекція України	65	33	32	-
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	49	33	16	-

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	57	24	33	-
Міністерство соціальної політики України	2	-	1	1
Міністерство економічного розвитку і торгівлі України	2	1	-	1
ВСЬОГО	175	91 (52%)	82 (47%)	2

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2019 по 17.12.2019

(розгляд апеляцій та інших скарг здобувачів ліцензії, ліцензіатів на дії органу ліцензування або інших заявників щодо порушення законодавства у сфері ліцензування, відповідно до пункту 1 частини 2 статті 5 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кількість скарг	результат розгляду скарги			
		задоволено	відмовлено	перенесено	знято з розгляду
Нац.комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	26	22	0	1	3
ДАБІ	33	4	19	6	4
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	19	5	11	2	1
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	15	2	6	5	2
Мін. енергетики та захисту довкілля України	11	6	1	1	3
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	10	0	3	4	3
Держ.служба України з безпеки на транспорті	6	2	4	0	0
Міністерство соціальної політики України	5	4	1	0	0
Міністерство охорони здоров'я України	3	0	2	0	1
Міністерство освіти і науки України	4	3	0	1	0
Держ.служба України з надзвичайних ситуацій	3	0	2	0	1
Міністерство внутрішніх справ України	3	2	1	0	0
Державна авіаційна служба України	1	1	0	0	0
ВСЬОГО	139	51 (50,5%)	50 (49,5%)	20	18

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2019 по 17.12.2019

(розгляд звернень органів щодо проведення позапланових перевірок
додержання ліцензіатами вимог ліцензійних умов на підставах, передбачених
пунктами 2,4 та 5 частини дев'ятої статті 19 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кіль- ть звер- нень	результат розгляду			
		погод- жено	не погоджено, у т.ч. у зв'язку із відсутністю повноважень Ради	розгляд відклад ено	знято з розг- ляду
ДАБІ	29	24	2	3	-
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	97	62	32	1	2
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	132	84	40	7	1
Департамент ЖКГ та енергоефективності Київської ОДА	2	2	-	-	-
Мін.стерство соціальної політики України	18	16	2	-	-
Мін. розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	12	10	2	-	-
Міністерство внутрішніх справ України	50	18	32	-	-
Мін.енергетики та захисту довкілля України	9	3	6	-	-

Нац.комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	249	67	181	1	-
Державна служба України з безпеки на транспорті	3	2	1	-	-
Міністерство охорони здоров'я	17	14	2	-	1
Департамент освіти і науки Київської МДА	3	-	3	-	-
Міністерство освіти і науки України	3	2	1	-	-
Держ. служба України з безпечності харчових продуктів та захисту споживачів	12	8	4	-	-
Державна служба України з надзвичайних ситуацій	2	-	2	-	-
ВСЬОГО	638	312 (50,2%)	310 (49,80%)	12	4

Додаток Є

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2020 по 08.12.2020

(розгляд скарг здобувачів ліцензій, ліцензіатів на дії (бездіяльність) органу ліцензування або інших заявників щодо порушення законодавства у сфері ліцензування, відповідно до пункту 1 частини 2 статті 5 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кіл-ь скарг	результат розгляду скарги		
		задово-лено	відхи-лено	знято з розгляду
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	50	50	-	-
Державна архітектурно-будівельна інспекція України	14	6	6	2
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	6	2	4	-
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	6	-	5	1
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	5	1	4	-
Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку	2	1	1	-
Державна служба України з безпеки на транспорті	3	1	1	1
Міністерство соціальної політики України	5	5	-	-
Міністерство охорони здоров'я України	18	1	8	9
Міністерство освіти і науки України	5	1	4	-
Державна служба України з надзвичайних ситуацій	5	-	3	2
Міністерство внутрішніх справ України	11	1	10	-
Служба безпеки України	1	-	1	-
ВСЬОГО	131	69 (52,7%)	47 (35,9%)	15 (11,4%)

Загальна статистика за результатами засідань
Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування
за період з 01.01.2020 по 08.12.2020

(розгляд звернень органів ліцензування щодо погодження позапланових перевірок додержання ліцензіатами вимог ліцензійних умов на підставах, передбачених пунктами 2,4 та 5 частини дев'ятої статті 19 Закону № 222)

Орган ліцензування	Кіль- ть звер- нень	результат розгляду		
		погод- жено	не погоджено, у т.ч. у зв'язку із відсутністю повноважень Ради	знято з розгляду
Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками	24	17	7	-
Нац.комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	6	-	-	6
Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України	6	6	-	-
Міністерство внутрішніх справ України	26	16	10	-
Мін. енергетики та захисту довкілля України	2	1	1	-
Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг	54	26	28	-
Держ. служба України з безпеки на транспорті	23	17	6	-
Міністерство охорони здоров'я	36	29	7	-
Департамент освіти і науки Київської МДА	10	5	5	-
Міністерство освіти і науки України	8	7	1	-

Держ. служба України з безпеки харчових продуктів та захисту споживачів	8	7	1	-
Одеська обласна державна адміністрація	1	1	-	-
Донецька обласна державна адміністрація	2	1	1	-
Харківська обласна державна адміністрація	1	1	-	-
Служба безпеки України	1	1	-	-
ВСЬОГО	208	135 (64,9%)	67 (32,2%)	6 (2,9%)

Проведено 12 засідань, на яких розглянуто:

43 скарги здобувачів ліцензій, ліцензіатів на дії (бездіяльність) відповідних органів ліцензування щодо порушення законодавства у сфері ліцензування, з яких:

- ✓ 12 скарг задоволено;
- ✓ 25 скарг залишено без задоволення (відхилено);
- ✓ 6 скарг знято з розгляду на підставі заяв здобувачів ліцензій чи ліцензіатів.

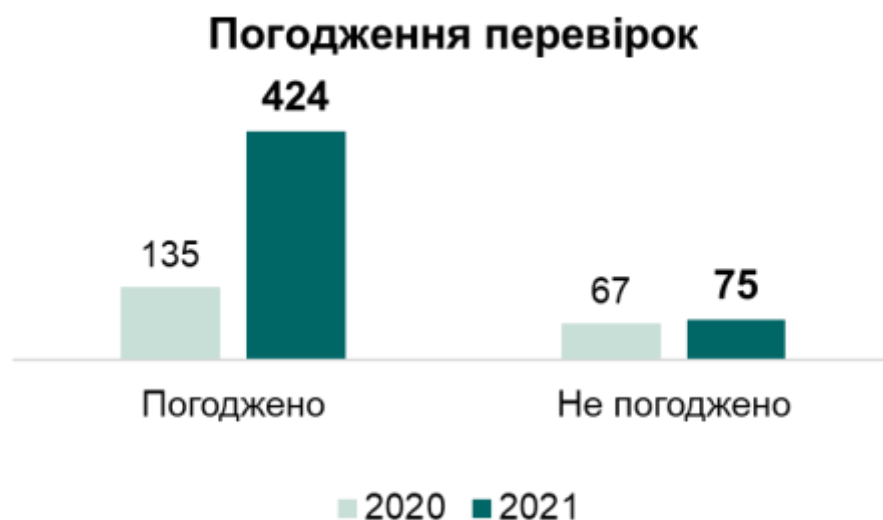
Розгляд скарг

Найбільша кількість скарг суб'єктів господарювання надійшла на дії (бездіяльність) Міністерства охорони здоров'я України (37,2%) та Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України (25,6%).

218 звернень органів ліцензування щодо надання погодження на проведення позапланових перевірок додержання ліцензіатами вимог ліцензійних умов, з яких:

- ✓ 424 - погоджено проведення позапланових перевірок;
- ✓ 75 - не погоджено проведення позапланових перевірок.

У 2021 році кількість погоджень на проведення позапланових перевірок ліцензіатів збільшилась у 3 рази порівняно з 2020 роком.

Найбільше погоджень на проведення позапланових перевірок ліцензіатів надано Державній службі України з надзвичайних ситуацій, Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, Державній службі України з безпеки на транспорті, Міністерству внутрішніх справ України, Міністерству охорони здоров'я України.

Суб'єкти господарювання

